Danes vsi v Bazovico na proslavo 50-letnice Pevskega društva «Lipa»

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Štev. 198 (1288) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr.

TRST nedelja 21. avgusta 1949

Cena 20 lir - 2.50 din

Proslava v Bazovici se prične ob 16. uri

Pevci, prečitajte vozni red avtobusov na drugi strani

Jugoslavija bo ukrenila vse potrebno da zaščiti svoje državljane v Grčiji

Odločna protestna nota grški monarhofašistični vladi - Jugoslovanski odpravnik poslov je osebno protestiral pri grškem podtajniku za zunanje zadeve proti ravnanju monarhofašističnih organov - Odgovor na podle klevete radia «Svobodna Grčija»

BEOGRAD, 20. — Današnje poročilo agencije Tanjug poroča nekoliko podrobneje o nasilju monarhofašistov nad jugoslovanskimi državljani, ki bivajo v Grčiji in ki imajo kako zvezo s predstavniki FLRJ Jugoslavije v Grčiji. V zadnjem času so bile iz Grčije izgnane mnoge jugoslovanske družine samo zaradi tega, ker so se obrnile na jugoslovansko poslaništvo v Atenah, da bi dosegle repatriacijo. Jugoslovanska državljana Ilija Markovič in Milan Andrenovič pa sta bila julija meseca obsojena na smrt.

Zadnje dni je bil pred vojaškim sodiščem v Atenah proces proti skupini osmih jugoslovanskih državljanov, katerih edina krivda je bila v tem, da so zahtevali repatriacijo. V zvezi s tem procesom je jugoslovansko poslaništvo v Atenah izročilo grški vladi energično protestno noto. Ta nota poudarja, da ta proces nima drugega namena kot oviranje repatriacije jugoslovanskih državljanov iz Grčije. Poslaništvo je v noti tudi zahtevalo od atenske vlade, naj se ne obsojajo nedolžne osebe, vsem jugoslovanskim državljanom pa, ki bi to zahtevali, naj se da možnost, da se vrnejo v Jugoslavijo. Glede tega je jugoslovanski odpravnik poslov v Atenah Martinovič osebno protestiral pri grškem podtajniku za zunanje zadeve Pitinelisu proti takemu načinu ravnanja monarhofašističnih organov. Obenem je sporočil grški vladi, da bo jugoslovanska vlada na lastno pobudo ukrenila potrebno, da zaščiti življenje in koristi svojih državljanov.

V današnjem poročilu je radio «Svobodna Grčija» skušal zopet na najbolj umazan način tolmačiti obisk jugoslovanskega odpravnika poslov v Atenah pri pomočniku zunanjega ministra Pipinellisu, češ da je hotel pridobiti monarhofašistične čete za očiščenje ozemlja Bijelasice pod pogojem, da bi tudi jugoslovanske obmejne enote sodelovale pri tej operaciji. Ko agencija «Tanjug» zanika te klevete, dostavlja: «Radio Svobodna Grčija» potvarja smisel obiska, ki je imel za namen samo zaščito življenja in imetja jugoslovanskih državljanov, ki so prosili za repatriacijo in ki so sedaj pred procesi. Zanimivo je, zaključuje Tanjug, kako hitro dobiva radio «Svobodna Grčija» uradne vesti iz Aten, kadar gre za klevetanje Jugoslavije, medtem ko njeno obveščanje ki nikakor ni tako popolno, kadar gre za ofenzive proti demokratični vojski.

Včeraj so v zaporu v Argostoliónu na otoku Kefalonija ustrelili pet komunistov, ki so bili obsojeni na smrt zaradi dejanj med revolucijo v decembru 1944.

Nove klevete sovjetske vlade

MOSKVA, 20. — Sovjetska vlada je odgovorila s posebno noto na jugoslovanski odgovor na njeno noto glede aretacij ruskih belogardističnih zločincev. V svoji noti zavrača sovjetska vlada trditve jugoslovanske note in ponavlja običajne klevete proti Jugoslaviji.

Trgovinska pogodba med FLRJ in zahodno Nemčijo

FRANKFURT, 20. — Tristranska agencija za uvoz in izvoz «J.E.I.A.» javlja, da je bil danes podpisan z Jugoslavijo dogovor, na podlagi katerega se povečajo seznami uvoza in izvoza. Dogovor, ki je bil podpisan 31. marca t. l. in ki je veljaven do 31. decembra 1949, predvideva izvoz iz zahodne Nemčije v Jugoslavijo v vrednosti 18.9 milijonov dolarjev in uvoz za 15.8 milijonov. Novi dogovor predvideva dodatni uvoz Nemčije iz Jugoslavije za 19.6 milijonov dolarjev in nemški izvoz v Jugoslavijo za 23 milijonov dolarjev.

Na podlagi tega dogovora bo zahodna Nemčija uvažala tobak, meso, sočivje, sadje, vino, konopljo, les, alkohol in druge proizvode. Jugoslavija bo v zameno dobivala papir, kemijske in železne izdelke, stroje, vozila, električni in optični material ter drugo. Plačila se bodo izvrševala po klirinškem računu v dolarjih.

Banditizem v Italiji v polnem razmahu

CAGLIARI, 20. — Znatne policijske sile so pričele čiščenje po Sardiniji, ki je bila v zadnjem času prizorišče številnih oboroženih napadov na potnike. Policijske operacije vodi osebno generalni inšpektor javne varnosti, ki je nalašč zato odšel na Sardinijo in ki je označil položaj, ki so ga ustvarili tamkajšnji banditi, za resen. Generalni inšpektor je tudi dostavil, da banditski poglavar na Sardiniji v drznosti prekaša celo sicilskega bandita Giuliana. Vsekakor bo prišlo do številnih aretacij.

Po atentatu banditov na kamion karabinjerjev na Siciliji, pri katerem je izgubilo življenje osem organov javne varnosti, je policija pričela široko zasnovano preiskavo v okolici Palerma ter aretirala 93 oseb. General Taddei, namestnik poveljnika karabinerjev, je odpotoval na Sicilijo, da osebno prevzame vodstvo operacij.

Požari, potresi...

PARIZ, 20. — V zadnjih dneh je nastalo v Franciji več gozdnih požarov v raznih pokrajinah države. V Pirenejih se ogenj čedalje bolj širi; v treh dneh je bilo uničenih 20.000 hektarjev gozdnega terena.

Dim požara v bližini mesta Bordeaux je mesto skoraj zatemnil. Zaradi suše se požar zelo hitro širi na vse strani. Vzrok tega požara ni bila, kot se je prvotno mislilo, kaka iskra iz vlaka, temveč ima požar svoj začetek v ognju, ki je nastal v neki gozdarski koči. Zaradi požara, ki se je razširil na razdaljo 15 km od Bordeauxa, se je moral celo vlak, ki vozi iz Pariza v Irun, ustaviti.

ANKARA, 20. — Število smrtnih žrtev pri potresu, ki je v sredo prizadel pokrajino Erzerum, še ni dokončno ugotovljeno in še stalno narašča. Tako danes javljajo, da je bilo 250 mrtvih in mnogo težko ranjenih.

SEUL (Južna Koreja), 20. - Najmanj 50 ljudi je izgubilo življenje pri težki nesreči v železniškem predoru južno od Seula. Vlak se je verjetno zaradi kake okvare na lokomotivi ustavil v predoru, ki je dolg 4 km in silno ozek, tako da je od vlaka do sten predora komaj 25 cm. Ko je lokomotiva pričela zopet delovati, je začela puhati oblake črnega dima. Potnike je zajela panika, začeli so skakati skozi okna, da bi čim prej dosegli izhod iz tunela. Prišlo je do grozotnih prizorov, pri katerih se je mnogo oseb zadušilo ali pa so jih sopotniki pohodili. Čeprav so vlak že odstranili iz predora, še vendar ni mogoče podati točnega števila mrtvih in ranjenih.

SANTIAGO (Cile), 20. — Obsedno stanje se je razširilo na šest pokrajin. Oborožene sile so zasedle razne rudniške pokrajine. 12000 delavcev se je pridružilo rudarjem, ki danes zjutraj niso hoteli zapustiti rudnika v Loti. Oblasti so izdale ukaz za aretacijo vseh komunističnih in sindikalnih voditeljev kakor tudi delavcev iz Lote in drugih pokrajin, kjer so delavci zasedli podjetja. Uradno poročilo priznava resnost položaja.

Pomanjkanje življenjskih potrebščin v britanskem imperiju

V deželah britanskega imperija je štiri leta po svetovni vojni še vedno veliko pomanjkanje najpotrebnejših življenjskih potrebščin. Tako primanjkuje v Veliki Britaniji najbolj mesa, maščob, sladkorja, mlečnih izdelkov in mila. Racionirane množine živilskih predmetov se stalno manjšajo, kar se opaža zlasti pri sladkorju in maščobah. V Avstraliji je prav tako veliko pomanjkanje sladkorja, krompirja in avstralskega tobaka, dočim riža sploh ni mogoče dobiti. Podoben položaj je tudi na Novi Zelandiji. V Indiji je racionirana glavna hrana prebivalstva — riž. Prav tako so racionirali pšenico, bombaž, tekstilije in petrolej. Še hujše je stanje v Pakistanu. V tej agrarni deželi je veliko pomanjkanje najpotrebnejših življenjskih potrebščin. Na Ceylonu so racionirane količine riža tako majhne, da ne morejo zadovoljiti najosnovnejših potreb. Dnevni obrok riža — glavne, često pa tudi edine hrane — je za 43 odst. manjši od količine, ki je potrebna za redno prehrano.

Razočaranje Marshallovih držav

Razburjenje zaradi znižanja predloženih zahtev - Britanski delegat ostro protestira - Priprave za finančne razgovore v Washingtonu - Vedno večji pritisk Ameriških združenih držav na države Marshallovega načrta

PARIZ, 20. — Te dni zaseda v Parizu Svet OECE, ki razpravlja o razdelitvi Marshallove pomoči državam članicam. Skupina izvedencev je te dni preučila zahteve posameznih držav in je predložila zaključno poročilo 17. t. m. o katerem sedaj razpravljajo pred Svetom. Veliko razburjenje pa je nastalo med 19 državami, ki so bile predložile svoj program za pomoč, ker so izvedenci bili prisiljeni zmanjšati zneske, ki so bili v zahtevah navedeni. Posebno razburjenje pa je nastalo v Veliki Britaniji in Italiji.

Vsaka od 19 držav, ki dobiva Marshallovo pomoč, je v začetku leta predložila svoje zahteve. Konec julija so te države spopolnile svoje prvotne zahteve. Do takrat je britanska zahteva znašala 900 milijonov dolarjev. Toda proti koncu julija se je gospodarski položaj Velike Britanije poslabšal, tako da je ta zvišala svoje zahteve na 1500 milijonov dolarjev. Ostale države pa so obakrat predložile iste zahteve in samo Velika Britanija je zvišala svoje prvotne zahteve.

Skupne zahteve 19 evropskih držav znašajo skupno nad 5 milijard dolarjev, dočim se pričakuje, da ameriški kongres ne bo odobril več ko 3,6 milijard. Zaradi tega je bilo potrebno znižati zahteve v 19 programih. Največje znižanje je utrpela Velika Britanija, ker je znesek 1500 milijonov v veliki meri presegel vse ostale. Delež, ki je določen za Italijo, znaša 382,7 milijonov dolarjev, italijanska vlada pa je zahtevala 559,2 milijonov.

Pričakovati je bilo torej, da bodo vse delegacije protestirale. Včeraj je britanski delegat Sir Edmund Hall Patch ostro protestiral in je izjavil, da je dodelitev za Veliko Britanijo nezadostna in v nekem smislu diskriminacijska, zato jo smatra za nesprejemljivo. Ostro je kritiziral skupino izvedencev, ki je pripravila poročilo, in je izjavil, da bi v primeru, da se zaključki tega poročila sprejmejo ne bilo več mogoče imeti zaupanja v OECE. Skupina izvedencev je sestavljena iz predstavnikov Francije, Italije, Švedske, Nizozemske, Bicone, Velike Britanije in enega predstavnika ECA.

Tudi italijanski delegat je protestiral in je poudarjal da se v Italiji širi revščina in da je Južna Italija v težkem položaju. Znano je, da je bil te dni v Rimu ameriški upravitelj Marshallovega načrta Hoffman, toda vse De Gasperijevo moledovanje ni nič zaleglo, čeprav je De Gasperi zvračal krivdo za neuspeh Marshallove pomoči v Italiji na parlamet.

Danes sta tudi nizozemski in francoski delegat ostro protestirala zaradi znižanja dodelitve. Zdi se namreč, da je bila francoska zahteva, ki znaša približno 900 milijonov dolarjev, znišana na 700 milijonov. V francoskih krogih ugotavljajo, da je že prvotni znesek predstavljal precejšnjo žrtev.

Dopisnik «Timesa» piše, da je psihološki položaj britanskih delegatov ošibel, ker je Stafford Cripps najprej «dajal lekcije» svojim kolegom, naj zmanjšajo svoje zahteve, nato pa je znatno zvišal britanske zahteve. V londonskih političnih krogih izjavljajo, da bo Velika Britanija pri washingtonskih finančnih razgovorih postavila predloge, ki naj zmanjšajo nesorazmerje, ki sedaj obstaja med britanskim in ameriškim gospodarstvom. Se nadalje pa se bo upirala pritisku za razvrednotenje funta.

Tudi poročilo Trade Unions, ki so ga objavili danes, in ki ga bodo predložili na letnem kongresu sindikatov, poudarja, da je finančni in gospodarski položaj Anglije izredno težak. Poudarja tudi težkoče v plačilni bilanci in pomanjkanje dolarjev, ki komplicira izvajanje Marshallovega načrta. Poročilo zaključuje, da morajo sindikati voditi politiko za znižanje produktivnih stroškov in za istočasno ohranitev sedanje višine mezd.

Spričo nezadovoljstva Marshallovih držav pa jim je Hoffman napravil malo pridigo. Dejal je, naj bi Evropa izvažala več v Ameriko, da zasluži več dolarjev, ki so ji potrebni za kritje deficita. ZDA bi v resnici lahko absorbirale velike količine evropskega blaga. Seveda izjavlja Hoffman, da ameriške carinske tarife ne predstavljajo nobene ovire, ker da so ostale iste kakor leta 1914. Ovira da so evropski produkcijski stroški, ki da so previsoki. Hoffman torej nekako namiguje, naj bi Evropa znižala produkcijske stroške, Angležem pa, naj bi ustvarili nekaj več brezposelnosti ter znižali delavske mezde. Amerika vedno bolj pritiska z Marshallovim načrtom, da bi razbila evropske carinske pregrade in da bi v imenu nekakega povsem abstraktnega liberalizma lahko postala gospodar zahodnih trgov.

Z DELOM USTVARJAMO TISTO kar nam IU z besedami odreka

Rudarji v Jugoslaviji z vedno večjo vnemo tekmujejo za čim večjo produktivnost dela - Brigada rudarja Mijatovića je dosegla nov rekord in je v osmih urah nakopala tri sto štiri in petdeset ton premoga

Tekmovanje med najboljšimi rudarji in brigadami bosanskih premogovnikov za čim večjo produktivnost dela zavzema čedalje večji obseg. Val tekmovanja, ki ga je sprožil Alija Sirotanović, se dnevno širi in je zajel vse najboljše jamske brigade v bosanskih rudnikih. Včeraj smo poročali, da je najboljši kopač Zenice Ibrahim Trako s svojo brigado še presegel svoj rekord prejšnjega dne in nakopal v osmih urah kar 270 ton premoga. Toda Ibrahim Trako se je komaj 24 ur veselil svoje velike zmage, kajti dan pozneje je njegov rekord presegel kakanjski rudar Rista Mijatović, nosilec reda dela II. reda.

V sredo popoldne je Rista Mijatović v premogovniku Kakanj začel svoje veliko tekmovanje, trdno odločen, da potolče vse rekorde. Že v 45 minutah je Mijatović izpolnil svojo dnevno normo. Po sedmih urah neumornega tekmovanja je prekoračil 300 ton in tako presegel rekord, ki ga je postavil sovjetski rudar Aleksej Stahanov 5. septembra leta 1937. Toda Mijatović je s svojo brigado v nezmanjšanem poletu nadaljeval delo. Nakladalci so morali ves čas nalagati vagončke prav do vrha (po 1 in pol tone na vagonček), da so lahko sproti odpeljali ves premog.

Ko je brigada ob 11. uri končala delo, je bilo nakopanih 354 ton premoga. Tako je Rista Mijatović postavil nov še nikoli zabeležen rekord v našem rudarstvu. Nakopal je 84 ton več, kakor dan prej Ibrahim Trako v Zenici.

Kaj pomeni 354 ton premoga? Kako naj si to količino predstavljamo? Če si zamislimo ves ta premog naložen na vagone po 10 ton, tedaj dobimo dolg vlak s 35 vagoni premoga. Ta količina premoga bi zadostovala, da bi lokomotiva brzovlaka prevozila 7000 km, to je sedemkrat od Ljubljane do Skopja.

Ko je Rista Mijatović s svojo brigado zapustil jašek, so ga zbrani rudarji viharno pozdravljali. Rista Mijatović pa jim je dejal: «Jaz in moji tovariši smo se borili od 7. do 11., da dokažemo obrekovalcem, kako z delom ustvarjamo tisto, kar nam Informbiro z besedami odreka. Mi jih tolčemo s tonami premoga in zato naj kar nadalje obrekujejo. Uspeh, ki smo ga dosegli, naj pokaže svetu ali je res, da nas ženejo s puškami v rudnik, ali ne. V naše tekmovanje se vključuje čedalje več rudarjev. Jutri se bodo moji tovariši borili z dvema drugima brigadama. Delali bodo po novi metodi odkopavanja na več delovnih mestih hkrati. Tako delamo za naše ljudstvo, za našo partijo in za tovariša Tita. Tujce in izkoriščevalce smo odstranili in sedaj delamo za sebe, za boljše življenje in za srečnejšo bodočnost v naši državi. Po tej poti gremo uspešno, ker nas vodita Tito in naša partija. Mi rudarji bomo izvršili vse naloge, ki jih bodo naši voditelji postavili pred nas. Nobena naloga nam ne bo pretežka, ker vemo, da gremo po pravilni poti.»

Uspehi tekmovanja slovenskih rudnikov

V tekmovanju med slovenskimi rudniki je v juliju dosegel med velikimi rudniki prvo mesto rudnik Senovo, ki je mesečni plan izpolnil s 111 odst. Na drugem mestu je trboveljski rudnik, ki je plan izpolnil s 109 odst., na tretjem mestu pa je Podjetje za pridobivanje nafte v Lendavi, ki je izpolnilo 102 odst. plana. V skupini srednjih ... je zavzel prvo mesto rudnik kaolina v Črni, drugo mesto pa rudnik v Pečovniku. Med malimi rudniki pa je bil najboljši premogovnik Timav, ki je izpolnil 1399 odst. plana, za njim pa sledi rudnik v Ilirski Bistrici.

"Rude pravo" graja pomanjkljivosti pri gradbenih delih

PRAGA, 20. — Glasilo češkoslovaške KP «Rude pravo» govori v dolgem članku o počasnosti pri stavbnih delih. List pripisuje tako stanje dejstvu, da komunisti, ki delajo pri gradnjah, niso dovolj budni pri izvajanju resolucije centralnega komiteja KP, ki se nanaša na to področje industrije. «Rude pravo» svetuje, naj se bolj intenzivno organizira udarniško delo, naj se uvedejo nove metode pri gradnjah, nadzoruje naj se uporaba strojev, z vodilnih mest naj se odstranijo reakcionarni elementi, posameznim mojstrom, naj se prepusti večja osebna odgovornost, določi naj se prednostni red za razne gradnje in končno naj se prednostni red za razne gradnje in končno naj se nadzoruje redno izvajanje načrta.

V svojem današnjem uvodniku piše «Rude pravo» o nedavnih manevrih češkoslovaške vojske. Te vojaške vaje so baje pokazale velik napredek češkoslovaške vojske po dogodkih februarja 1948 bodisi v moralnem kakor v političnem oziru.

BUKAREŠTA, 20. — Za romunski državni praznik je bil proglašen dan 23. avgusta, to je dan, ko je bila pred petimi leti osvobojena Bukarešta.

Športne vesti

BEOGRAD, 20. — Včeraj zvečer je prispela z letalom v Beograd nogometna državna reprezentanca Izraela. Na letališču so jih pozdravili predstavniki jugoslovanske fizkulturne zveze ter opolnomočeni izraelski minister v Beogradu Moša Iša.

LONDON — Britanski dirkač John Horsfall se je smrtno ponesrečil pri avtomobilski dirki v Silverstonu.

PRAGA, 20. — V bodoče bodo nastopi svetovnega in olimpijskega prvaka Zatopka bolj omejeni ter vezani na posebno dovoljenje, češ da se Zatopek zaradi številnih vabil na razne nastope preveč oddaljuje od svojih vojaških dolžnosti (Zatopek je namreč častnik češkoslovaške vojske). Zdi se, da se za tem ukrepom skriva bojazen, da ne bi Zatopek sledil zgledu igralcev tenisa Drobnyja in Cernika, ki se nista hotela povrniti v domovino.

Kritičen položaj na otoku Malti

ZDA hočejo spremeniti Malto v svojo kolonijo in si tudi na njej napraviti strateške baze

MOSKVA, 20. — «Izvestija» objavljajo članek Savrova o sedanjem položaju na Malti, v katerem piše med drugim: Pred kratkim je prišla v London delegacija z Malte za pogajanja z britansko vlado. Ta delegacija je zaman skušala stopiti v stik s tajnikom za kolonije Creech-om Jonesom. Jasno, da mu argumenti, o katerih bi se moral razgovarjati z delegacijo, niso bili pogodu. Po vojni se je Malta znašla pred številnimi težkočami, ki so se še povečale, posebno kar se tiče brezposelnosti. Razen tega so bile podpore za brezposelne pred kratkim ukinjene. Vse to je napravilo položaj na Malti še bolj kritičen, toda britanska vlada ne posluša pritožb delegacije.

Iz protesta proti postopanju Jonesa z omenjeno delegacijo je vladni podpredsednik in splošni komisar Malte v Londonu podal ostavko. Zdi se jasno, da britanska vlada noče priskočiti na pomoč svoji «sredozemski trdnjavi»: Po izjavah ministrstva za kolonije, da pomoč Malti v okviru Marshallove pomoči ni bila odklonjena, in da je upati, da se bo o njej razpravljalo na pristojnem mestu, se sklepa, da to mesto ne bo London. ZDA so pripravljene dati dolarje toda samo v zamero za strateške baze in pod pogojem, da se ameriške vojne ladje lahko po volji poslužujejo dokov na Malti. Kakor pišejo angleški listi, so ZDA pripravljene tudi upravljati otok. Pripomniti je treba, da je Velika Britanija tudi otok, kjer so že ameriške vojne ladje in letala. Če se bo nadaljevalo na ta način, bo Creech Jones lahko v kratkem ostal brez zaposlitve.

Stavke v Franciji in Angliji

PARIZ, 20. — Uslužbenci francoske družbe spalnih vagonov so danes popoldne na skupščini soglasno sklenili, da nadaljujejo stavko, dokler ne bo popolnoma zadoščeno njihovim zahtevam.

Jaksetich na razpotju

Jutri se začne razprava proti Jaksetichu, zadnjemu članu stavkovnega odbora, ki je vodil veliko 12 dnevno stavko, s katero je tržaško delavstvo odgovorilo na fašistični napad na sedeže demokratičnih organizacij.

Proces proti članom stavkovnega odbora je bil protizakonit, ker je bilo tržaško delavstvo upravičeno odgovoriti na fišistični napad z edinim orožjem, ki ga ima na razpolago v sličnih primerih. Zaradi tega je tudi proces proti Jaksetichu protizakonit. Namesto procesa proti članom stavkovnega odbora, bi se bil moral vršiti proces proti tistim, ki nosijo odgovornost za takratni napad na sedeže demokratičnih organizacij.

Ne glede na njegovo sedanjo politično opredelitev, zahtevamo, da se sodni postopek proti Jaksetichu ukine, in to ne morda zaradi tega, ker on ne bi imel z 12 dnevno stavko nič skupnega (kakor sta se sramotno branila Juraga in Semilli), ampak prav zaradi tega, ker je on takrat častno izpolnil nalogo, ki mu jo je zaupalo tržaško delavstvo.

Bo li sedaj Jaksetich znal ohraniti ravno svojo hrbtenico in častno branili svojo borbeno preteklost, ali bo šel po poti Jurage in Semillija, in kakor oni kapituliral pred razrednim sovražnikom?

Razprava bo pokazala do kakšne mere je kominformizem že razkrojil njegov sicer pošten značaj.

Obnova v svobodni Kitajski zelo hitro napreduje

HONG KONG, 20. — Na «originalen» domislek je prišel angleški list «Hong Kong Telegraph», ki piše, da je treba uveljaviti na Formozi mednarodni statut, in sicer takoj, preden se pojavi vprašanje kitajske ljudske vlade. «Podlaga za ta ukrep, pravi list, bi bilo dejstvo, da nacionalistična vlada ni več sposobna opravljati svoje obveznosti na Formozi, ki je načelno še pod japonsko suverenostjo do mirovne pogodbe. Iz tega izhaja, da se mora otok vrniti Japonski pod pokroviteljstvom zavezniškega sveta, o čemer je treba prej obvestiti posvetovalno komisijo za Daljni vzhod.

Hkrati z osvoboditvijo novih oblasti je začela kitajska ljudska oblast z množično podporo kitajskega delavskega ljudstva obnavljati razrušene in težko poškodovane železniške proge, da bi uvedla čim prej redno gospodarsko življenje v osvobojenih oblasteh in čim prej osvobodila vso Kitajsko.

Po najnovejših nepopolnih podatkih kontrolira sedaj kitajska ljudska oblast okoli 80 odst. vseh kitajskih železnic ali 21.500 km železniških prog. Od skupne dolžine prog na Kitajskem je v osvobojenih oblasteh obnovljenih okoli 66 odst., v Mandžuriji, pa nad 86 odst. železniških prog.

Važni uspehi so bili doseženi tudi v obnavljanju mostov in predorov in usposabljanju vozovnega parka. Tako je bilo do konca prvega polletja letošnjega leta popravljenih 500 večjih železniških mostov in okrog 800 starih in poškodovanih lokomotiv in na tisoče vagonov. Vsi ti uspehi so tem večje vrednosti, ako se upoštevajo pustošenja in zmešnjave, ki so jih povzročile ukimajoče se kuomintanške čete, ki so poškodovale 80 odst. lokomotiv in 42 odst. vagonov, razrušile nad 1000 mostov in predorov ter poškodovale na tisoče kilometrov železniških prog.

Kljub takemu položaju je pričel ekspresni vlak voziti v Tiencin in Peking že dva tedna po njihovi osvoboditvi, tri tedne po prihodu narodno-osvobodilne armade Kitajske preko Jangceja je prišla prva lokomotiva v Nanking, vozovi pa so vozili herojskim borcem Ču De-ja pri njihovem prodiranju proti Šanghaju hrano in premog že nekaj ur po osvoboditvi tega največjega kitajskega mesta. Vse to je zadosten dokaz za heroizem kitajskega ljudstva, kakor tudi za tesne vezi, ki obstoje med kitajskim ljudstvom in narodno-osvobodilno armado s Komunistično partijo Kitajske na čelu.

General Čen Ji je izjavil, da se je v dveh mesecih življenje v Šanghaju popolnoma normaliziralo. Večina ustanov, ki jih je prevzela občinska uprava, že deluje.

Vse organizacije, vključno banke, tovarne in skladišča, ki so pripadale kuomintanški občinski upravi v Šanghaju oziroma centralni vladi, so prešle v last ljudskih oblasti. Nakopičeni bombaž v skladiščih so dali na razpolago privatnim in ljudskim tovarnam, ki so obnovile proizvodnjo.

Grožnje socialdemokratov finskim delavcem

HELSINKI, 20. — Finska splošna delavska zveza, ki jo nadzorujejo socialdemokrati, ki imajo v rokah tudi vlado, je izdala poročilo, v katerem izjavlja, da bodo sindikati, ki sedaj sodelujejo v stavki, izključeni iz te zveze, če ne bodo svojim članom dali naloga, naj najpozneje v torek zopet pridejo na delo. Sindikati, ki sodelujejo v stavki, so predvsem sindikati gozdnih delavcev, nameščencev pri transportih, pri gradbeni in prehrambeni industriji.

DAMASK, 20. — Iz zanesljivih virov poročajo, da bodo volitve za ustavodajno skupščino konec septembra.

MILENTIJE POPOVIĆ

O ekonomskih odnosih med socialističnimi državami

II.

Formiranje svetovnih *kapitalističnih* cen poteka na temelju stihijskega delovanja zakona vrednosti, in to celo popolneje kakor pa v notranjosti nacionalnih meja neke kapitalistične ekonimike. Marx pravi:

«V svetovni trgovini postane vrednost blaga univerzalna...» (2)

To pa pomeni, da deluje tudi sam zakon vrednosti v svetovni menjavi univerzalno: to pomeni: v ustvarjanju svetovne povprečne profitne mere in v formiranju tržnih cen, to je v medsebojnem konkurenčnem boju najrazličnejših proizvajalcev in blaga, ki je producirano v individualno najrazličnejših pogojih, vodi stihijno delovanje zakona vrednosti do največjih neenakomernosti in največjega izkoriščanja slabotnejših in manj razvitih s strani močnejših in bolj razvitih držav.

Vpliv velikih monopolov v pogojih imperializma vodi do še večje neenakomernosti. A o tem bomo govorili kasneje. Zdaj bi pregledali odnose v pogojih svobodne kapitalistične konkurence.

V zvezi z nastajanjem povprečne profitne mere in določanjem proizvodnih cen na nekem nacionalnem trgu Marx pravi:

«Zaradi različne organske sestave kapitalov, ki so plasirani v različnih vejah proizvodnje; torej zaradi tega, ker gibljejo enako veliki kapitali — glede na različni delež variabilnega kapitala v nekem celotnem kapitalu določene velikosti — zelo različne količine dela, ti ...proizvajajo zelo različne količine presežne vrednosti. Glede na to so profitne mere, ki veljajo v različnih vejah proizvodnje, zelo različne. Te različne profitne mere izenačuje konkurenca v neko splošno profitno mero, ki je povpreček vseh teh različnih profitnih mer. Profit, ki pripade v skladu s to splošno profitno mero nekemu kapitalu določene velikosti, in naj bi imel kakršno koli organsko sestavo, se imenuje povprečni profit». (3)

In dalje:

«Čeprav potegnejo kapitalisti različnih področij proizvodnje pri prodaji svojega blaga kapital — vrednosti, porabljene v proizvodnji tega blaga, nazaj, vendar pa zaradi tega ne pobero presežne vrednosti in potemtakem tudi ne profita, ki so ga proizvedli na lastnem področju pri proizvodnji tega blaga, ampak samo toliko presežne vrednosti oziroma profita, kolikor ga pri enaki porazdelitvi pripade vsakemu alikvotnemu delu celotnega kapitala od celotne presežne vrednosti ali celotnega profita, ki ga celotni družbeni kapital proizvaja v danem časovnem obdobju na vseh področjih proizvodnje skupaj».(4)

Tako ni v pogojih kapitalistične ekonomike samo izkoriščanja dela s strani kapitala, temveč je poleg tega osnovnega izkoriščanja še pridobivanje ekstraprofitov z zaostalih področij proizvodnje v korist bolj razvitih: tista področja proizvodnje namreč, ki imajo višjo organsko sestavo kapitala, ki so tehnično bolje opremljena in gospodarsko bolj razvita, vlečejo ekstraprofit na račun zaostalih, ki imajo nižjo organsko sestavo kapitala, ki so tehnično in gospodarsko manj razvita, bolj zaostala.

Zgoraj povedano popolnoma velja tudi v pogledu formiranja svetovne povprečne profitne mere in svetovnih tržnih cen. Na svetovni trg prihaja blago, proizvedeno v različnih nacionalnih pogojih proizvodnje. Njihovo nacionalno proizvodno ceno določa nacionalna polna lastna cena plus povprečni nacionalni profit, ki nastaja na temelju povprečne nacionalne profitne mere.

Iz teh «nacionalnih» cen, toda na temelju svetovne konkurence, se na svetovnem trgu formira v medsebojnem konkurenčnem boju srednja svetovna profitna mera in svetovna cena. Šele na temelju tako formirane svetovne cene se določa, kakšna bo v svetovnem profitu udeležba vsakega posameznega proizvajalca-konkurenta, to je vsakega nacionalnega gospodarstva, ne glede na množino presežne vrednosti, proizvedene znotraj nekega nacionalnega gospodarstva, ali drugače rečeno, ne glede na povprečno profitno mero in množino profita v neki posebej vzeti nacionalni ekonomiki.

Ker pa prihajajo na svetovni trg s svojim blagom države z različno nacionalno organsko sestavo kapitala, to je države, različno tehnično opremljene in gospodarsko razvite, potegnejo države, ki imajo organsko sestavo kapitala nad povprečkom svetovne organske sestave (katerih vrednosti blaga bi se krile s cenami, formiranimi na svetovnem trgu), v danih momentih ekstraprofite na račun tistih, ki imajo organsko sestavo kapitala nižjo.

Dalje. Na temelju takšne zakonitosti v svetovni kapitalistični ekonomiki so države razdeljene — po eni plati na države, ki so nad povprečkom, to je tiste, ki se bogate na račun drugih, in po drugi plati na tiste, ki plačujejo zaradi svoje zaostalosti tribut. Kapitalistični odnosi v svetovni proizvodnji niso samo vrgli vrste držav v zaostalost in jih v takšnem stanju nenehno drže, temveč to nesorazmerje še poglabljajo.

Prav zaradi tega pomeni zunanja trgovina oziroma svetovna cena sredstvo za izkoriščanje zaostalih držav, sredstvo za povečevanje profita razvitih držav, za prisvajanje dela presežne vrednosti, ki so jo proizvedli z delom ljudi v manj razvitih državah.

Marx pravi, da v zunanji trgovini «... konkurirajo z vrstami blaga, ki ga druge države teže proizvajajo, tako da naprednejša (tehnično — M. P.) država prodaja svoje vrste blaga nad njihovo vrednostjo, čeprav ceneje kakor konkurenčne države», (5) ali: v svetovni trgovini se delo naprednejše države «valorizira kot delo večje specifične teže..., ker se delo, ki se ne plačuje kot kvalitativno višje, kot takšno prodaja». (6)

(2) K. Marx: Kapital, I. zv., str. 96, «Kultura», Beograd.

(3) Prav tam, III. zv., str. 119.

(4) K. Marx: Kapital, III. zv., str. 119, «Kultura», Beograd.

(5) K. Marx: Kapital, III. zv., str. 190, «Kultura», Beograd.

(6) Prav tam.

(Nadaljevanje sledi)

Delo v naših organizacijah

Sestanek članov OF na Kontovelu

Kontovelci, člani Osvobodilne fronte, so se zbrali v sredo ob 9, da pregledajo uspehe svojega dosedanjega dela, storjene napake in sprejmejo sklepe, ki naj dvignejo politično zavest Kontovelcev ter razširjo kulturno delo v vasi. Tamkajšnji tajnik Osvobodilne fronte je otvoril sestanek, predlagal dnevni red in predal besedo tov. Voju, ki jim je na kratko podal politični pregled in pokazal nujnost, da se v vasi izpopolni organizacija.

Prisotno članstvo je ugotovilo, da so se v vasi po prvem Vidalijevem razbijaškem uspehu ljudje znašli, da se počasi otepajo apatije, da jim Vidalijevo točinsko razbijanje preseda in da bo treba napraviti konec s tem destruktivnim sistemom vidalijevcev.

Sklenili so, da bodo sklicali širši sestanek Osvobodilne fronte, na katerem bodo izvolili in razširili svoj krajevni odbor Osvobodilne fronte. Dali so si za nalogo, da bodo povezali mladince v vasi in okrepili mladinsko organizacijo. Odločno se bodo uprli vsem reakcionarnim in Vidalijevim poizkusom zatiranja slovenskih narodnih pravic in naprednih organizacij.

Debata o prostorih, ki so skupna last Kontovelcev, je opozorila vaščane, da bo treba prikazati tako imenovanemu gospodarskemu odboru, ki razpolaga s kontovelsko dvorano, da je ta dvorana last vseh Kontovelcev, članov naprednih organizacij in da se bo moral gospodarski odbor že kako sprijazniti z realnostjo, da imajo pravico Kontovelci prirejati kakršne koli prireditve naprednega značaja v svoji dvorani. Tudi zadeva prosvetnega doma, ki skrbi Prosečane in Kontovelce, je danes v taki fazi, ki zahteva odločnost prebivalcev obeh vasi, če hočejo, da bo problem prosvetnega doma pravično rešen.

Debata o perečih problemih je potekala skoro do 23, ko je bil sestanek zaključen in so se tovariši in tovariše razhajali s sklepom, da bodo čvrsto prejeli za delo, da bodo tako okrepili napredno miselnost in delavnost v svoji vasi.

Kam bomo šli danes na izlet?

Vozni red na proslavo ki bo danes v Bazovici

Prevoz pevskih zborov z avtobusi na proslavo 50-letnice Pevskega drštva «Lipa» danes 21. t. m. v Bazovico bo po naslednjem razporedu.

ODHOD PEVSKIH ZBOROV V BAZOVICO:

iz Saleža ob 13.30, iz Sempolaja ob 13.45, iz Nabrežine (križišče ceste s postaje v Sv. Križu) ob 14, s Proseka (trgovina Kante) ob 14.25, iz Barkovelj (izpod oboka ob 16, z Opčin (lekarna) ob 16.40, iz Skednja (gostilna Cavalino) ob 14.30, pevski zbor iz Sv. Jakoba in Komorni zbor z Garibald. trga ob 16, iz Plavij ob 14, iz Doline ob 16, iz Boršta ob 16.20. Pevci iz Sv. Ivana in Padrič pridejo peš.

POVRATEK PEVSKIH ZBOROV IZ BAZOVICE:

pevski zbori iz Saleža, Sempolaja, Nabrežine, Proseka in Skednja ob 20, iz Doline, Boršta in Sv. Ivana ob 21, iz Sv. Jakoba in Komorni zbor ob 21.30, z Opčin in iz Barkovelj ob 22, pevski zbor in godba iz Plavij ob 24.

Držite se označenega voznega reda!

VSI OSTALI UDELEŽENCI se poslužite vlakov do Trsta, od koder bodo vozili v Bazovico avtobusi vsake pol ure izpred avtobusne postaje, pričenši od 13 dalje. Iz Bazovice v Trst pa bodo vozili od 19 do 24.

Na progi Salež, Sempolaj, Sv. Križ, Prosek, Opčine, Bazovica bo vozil izredni avtobus, ki bo odpeljal iz Saleža ob 14.

Ženska ugnala dva policista

Policijski stražnik je včeraj ponoči med potjo na trgu Malta naletel na žensko, ki je s svojimi majavimi koraki, še bolj pa s svojim vedenjem, pričala, da je precej globoko pogledala v kozarec. Policijski agent jo je takoj ustavil in zahteval osebne dokumente. Namesto osebnih dokumentov je ženska udarila nekajkrat policijskega agenta po obrazu. Obenem pa je še pobrala kamen na tleh in začela z njim tepsti agenta. Prav v tem je prišel policijski narednik, ki je skušal doseči od ženske to, kar ni dosegel njegov kolega. Bojevita amazonka pa se ni preplašila niti narednika. S kamnom je mahnila narednika po obrazu in ga ranila nad desnem očesu, tako da bo sedem dni moral nositi obliž.

Obema agentoma je končno le uspelo pokoriti žensko. Pozvali so telefonično pomoč na glavno policijo. S policijskim avtom so nato žensko odpeljali na glavno policijsko postajo. Bojevita ponočnjakinja pa se ni umirila niti med prevozom. Še v avtu se je zaganjala v svoje spremstvo. Na policiji so ugotovili, da imajo pred seboj 29-letno Zito Matelli iz ulice Pondares 5. Čeprav je na zunaj kazalo, da je ženska vinjena, je zdravniški pregled dokazal da ni temu tako. Na vsak način pa je Matellijeva za nekaj časa ostala na policiji.

Kdo zatira slovensko kulturo na Tržaškem ozemlju? Italijanski šovinisti in slovenski «zaščitniki».

TRŽAŠKI DNEVNIK

Pevsko društvo „Lipa" leta 1905 in 1909

NA PRVI SLIKI VIDIMO ZBOR OB PROSLAVI DESETLETNICE LETA 1909. NA DRUGI SLIKI PA VIDIMO PEVSKO DRUSTVO «LIPA» IZ LETA 1905. V SREDI MED PEVKAMI JE HRABROSLAV RAŽEN. ZASTAVO DRŽI NJEGOV SIN SRECKO, KI VODI PEVSKI ZBOR OD LETA 1905 PA DO DANES. OD PRVIH OSMIH PEVK JIH ZIVI SE SEST, OD DEVETNAJSTIH PEVCEV PA SE STIRJE.

Kasacijsko sodišče razveljavilo obsodbo porotnega sodišča

4. maja t. l. se je pred tukajšnjim porotnim sodiščem vršil proces zaradi «sekvestra di persona», vdora v zasebno stanovanje in vseh mogočih obtežilnih okoliščin, ki smo jih navajeni v takih primerih, proti celi skupini oseb. Obtožnica je osmim obtožencem, med katerimi je nekaj članov «Lege nazionale», očitala nič manj kot enajst kaznivih dejanj iz maja meseca 1945. Potek procesa pa je pokazal, da je vsa zadeva več ali manj napihnjen balon. Kar se tiče sekvestra je treba poudariti, da so se vsi «prelevati» razen enega vrnili mirno na svoj dom, potem ko so bili več ali manj časa pridržani. Obtožilni dodatek k obtožbi mučenja — pa se je izkazal kot popolnoma neosnovan in smešen dodatek k obtožbi. «Prelevati» pa so bili le taki, ki so na kakršen koli način bili v zvezi s fašistično dejavnostjo. Med temi so bili: Renato Fratre, Bruno Ceppi, Alojz Bizzai, dalje Sante Anastasio in Anton Fratra. Razen slednjega so se vsi vrnili domov.

Kljub temu je potek procesa pokazal neosnovanost na vso moč napihnjene obtožnice - pomisliti moramo, da so celo ostriženje las ženi Antona Fratra, postavili kot mučenje in da so odvetniki s svojimi utemeljenimi izvajanji dokazali, da sodišče ne more soditi ne obsoditi obtožencev, je to spoznalo obtožene za krive in izreklo sledečo sodbo. Alessio Ivan je dobil tri leta in 7 mesecev ječe, od teh so mu tri leta odpustili, poleg tega pa je bil obsojen na izgubo državljanskih pravic za dobo 5 let, po prestani kazni pa še dve leti policijskega nadzorstva. Friderik Soban na 5 let ječe, dosmrtno izgubo državljanskih pravic in na dve leti policijskega nadzorstva. Alfred Micor na 10 mesecev ječe, vendar so mu kazen odpustili, Andrej Valentino, Mihael Angileri in Frančišek Riccardo na 8 mesecev ječe vsak, vendar so tudi tem odpustili kazen. Visintin oproščen vseh obtožb zaradi pomanjkanja dokazov, Scoria pa oproščen ker ni zagrešil kaznivega dejanja. Dodati moramo, da je sodišče razen Sobana priznalo vse za krive «sekvestra», Sobana pa še zaradi mučenja.

Obramba je proti sodbi porotnega sodišča vložila priziv. Kasacijsko sodišče je včeraj obravnalo sodbo. Potem ko so odvetniki obnovili predloge, naj sodišče razveljavi obsodbo porotnega sodišča po govoru državnega tožilca, ki je predlagal, naj sodišče sodbo potrdi, so se sodniki umaknili na posvetovanje. Po daljšem zasedanju je sodišče delno razveljavilo obsodbe glede vseh obsojencev razen za Visintina, ki ni vložil priziva. Sodišče je še odločilo, da se zadeva ponovno razpravlja pred porotnim sodiščem. Predstavnik sodišča Janchi, državni tožilec Battiggi Stabile, zapisnikar Romano, odvetnikar G. Zennaro in F. Presti.

Kot kaže, so sodne oblasti končno le uvidele nesmiselnost in krivičnost obsodb borcev za svobodo. Včerajšnja odločitev kasacijskega sodišča v tej zadevi je druga po vrsti. Prva podobna odločitev je bila izrečena v zadevi Petarosa in drugih iz Boršta.

Bančni uradniki ne priznajo novega sporazuma o spremembi delovnega časa

Glavni svet bančnih uslužbencev Enotnih sindikatov je veren tolmač ogorčenega razpoloženja svojih članov, ki je nastalo zaradi samovoljnega in enostranskega sporazuma med vodstvom Italijanske gospodarske banke in nekaterimi predstavniki podjetniškega odbora, ki so člani odpadniške sindikalne organizacije FABI. Z omenjenim sporazumom bi skušali nekateri člani podjetniškega odbora ponovno vzpostaviti delovni urnik, ki izgubi veljavo 28. avgusta 1949.

Glavni svet bančnih uslužbencev izjavlja, da je omenjeni sporazum neveljaven, ker odpadniška FABI ni imela za ta pogajanja nikakega pooblastila. Sporazum je bil poleg vsega tudi sklenjen brez vednosti strokovne zveze bančnih uslužbencev, v kateri so včlanjeni skoraj vsi bančni uslužbenci. Zato predstavlja ta korak kršitev najosnovnejših sindikalnih načel in sindikalne prakse.

Poleg tega Zveza bančnih uslužbencev vztraja pri tem, da se še nadalje obdrži neprekinjen urnik. Odločno se bo uprla kakršnemu koli nasilnemu izpreminjanju veljavnosti skupne pogodbe.

Glavni svet bančnih uslužbencev je naslovil na FIDAC poziv, naj bo nepopustljiva v borbi za nadaljevanje dosedanjega urnika. Vsi uslužbenci kreditnih zavodov na Tržaškem ozemlju pa naj se združijo z bančnimi uslužbenci italijanske republike, da bodo odločno branili sindikalne pridobitve. Tako bodo najbolje pomagali ukrepom, ki jih bo sprejela FIDAC.

V BAZOVICO, kjer bo prosta zabava s plesom.

Enodnevna stavka delavcev in nameščencev v industrijski coni v Zavljah prenehala

Z oddajo dela privatnim podjetjem nameravajo odpustiti 500 zaposlenih delavcev in nameščencev

Včeraj se je nehala stavka nad 500 delavcev in nameščencev, zaposlenih v industrijski coni v Zavljah, ki je bila razglašena zaradi premestitve delovodje Vidullija s službenega mesta.

Kot smo že poročali je bil omenjeni delovodja prestavljen z namenom, da se spremeni dosedanja organizacija dela, ki je bila odvisna od zato postavljenega posebnega oddelka s kontrolo upravnih oblasti, kjer so našli delo brezposelni delavci mešanih kategorij.

Do tega sklepa je prišlo, ker odgovorne oblasti menijo, da so tamkaj zaposleni delavci pod okriljem omenjenega odseka «premalo produktivni» in da bi bilo treba zaradi tega vse delo predati privatnim tvrdkam, da bi tako v okrilju privatnih interesov raznih tvrdk povečale produktivnost delavcev.

Ta manever pa pomeni v preprostem delavskem jeziku, da so delavci in nameščenci premalo izkoriščeni in da je treba še povečati izkoriščanje delovne sile v korist «prikritih graditeljev industrijske cone» v Trstu.

Na pobudo sindikalnih organizacij se je za to kočljivo vprašanje zanimal sam urad za delo vojaške uprave, ki je pa postavil zahtevo, da morajo zaposleni delavci prenehati z započeto stavko. Tako so sindikalne organizacije takoj svetovale sindikalnemu odboru delavcev industrijske cone, da stavko začasno prenehajo.

Včeraj zjutraj so se sestali zastopniki obeh sindikalnih organizacij, predstavniki delavcev in funkcionarji urada za delo z g. Levitusom na čelu, da bi položaj preučili. Do sedaj še niso prišli do nobenega sklepa.

Kljub temu da kaže, da bodo teh 500 zaposlenih delavcev v nekaj dneh odpustili in da bodo delo predali privatnim tvrdkam, obstajajo vendarle resni dvomi, če bodo delo sploh nadaljevali. Pod to pretvezo se skriva namen, vsaj začasno nehati z nadaljevanjem graditve industrijske cone.

Kakor koli naj se stvar zasuka, iz zadnjih dogodkov v industrijski coni v Zavljah je razvidno, da še enkrat špekulirajo proti interesom delavstva in da se igrajo z bedo stotin družinskih poglavarjev, ki imajo pravico do mirnega dela in zaslužka.

Dvom, da bodo v industrijski coni prenehali z započetim delom in s tem odvzeli kruh nad 500 delavcem, ki bodo povečali že tako preveliko armado okoli 40.000 brezposelnih, potrjuje dejstvo, da so se ameriški trusti in njihova vlada v marsičem premislili glede posojil italijanski vladi in tako zapečatili obdobje velikodušnih posojil in brezplačnih darov italijanskemu narodu in njegovemu zapadnemu sosedu.

Prav razvoj dogodkov okoli naše industrijske cone, v kateri bi prav lahko našli delo na tisoče delavcev, ki so danes brezposelni in se nahajajo v obupnem ekonomskem položaju, bo jasno pokazal še tistim, ki so do včeraj poveličevali dobrote Marshallovega plana, da angloameriške finančne oligarhije ter njihovi monopoli in trusti ne bodo rešili našega industrijskega vprašanja in tudi ne bodo mogli skrbeti za razvoj naših industrijskih obratov, ker se sami nahajajo v težki nadprodukcijski krizi in odstopanju s tujih trgov. Toda kakor koli naj se razvijajo stvari ameriškega industrijskega kapitala, osnovna naloga našega delavstva je v tem, da stopi v obrambo svojih interesov in življenja našega mesta.

Prst mu je odrezala žaga

Pri delu s krožno žago v Lloydovem arzenalu si je delavec Polič Egidij iz ulice Cancellieri 1 včeraj zjutraj vrezal tako globoko v mezinec desne roke, da so mu ga morali v bolnišnici odrezati.

* * *

Z avtom Rdečega križa so pripeljali včeraj ob 17,30 na II. kirurški oddelek tukajšnje bolnišnice 29-letnega kurjača Micheluzzija Maria iz ulice dei Coppa 3. Omenjeni ima zlomljeno levo nogo in druge telesne poškodbe, zaradi katerih se bo moral zdraviti več kot mesec dni. Ranjenec je povedal, da ga je pri pokopališču v Devinu povozil neki zasebni avto, katerega je šofiral civilist, ameriški državljan.

V torek se vrnejo dijaki z letovanja

Obveščamo vse starše, da se bodo dijaki, ki taborijo v Križah v Sloveniji, vrnili v torek 23. t. m. z vlakom, ki pride v Trst ob 4 zjutraj.

Tatovi na delu

Na policijski postaji v ulici Caprin je Slatič Pavel iz ulice Cunicoli 8 javil, da so mu dopoldne ob 9 neznanci odnesli kolo, ki ga je pustil v veži bolniške blagajne v ulici Slataper. Kolo je bilo vredno 15.000 lir.

* * *

Hujšo škodo je utrpel Vincenc Stocchi iz ulice Ruggero Manna 43. Omenjenemu so nepoklicani nočni gostje odnesli iz garaže v ulici Rismondo 12 kilometrski števec, ki je bil vreden 40.000 lir. Škoda ni krita z zavarovalnino.

V BAZOVICO, kjer bo za proslavo 50-letnice Pevskega društva «Lipa» velik kulturni program.

RADIO

JUG. CONA TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 240 m ali 1250 kc)

Nedelja 21. avgusta

7.00: Jutranja glasba. **7.15:** Poročila (v ital. in slov.). **8.30:** Pester solistični spored. **9.00:** Kmetijska ura (v slov. nato v ital.). **10.00:** Iz slov. simfoničnega repertoarja. **10.30:** Priljubljene melodije. **10.45:** Iz življenja Hrvatov v Bujščini. **11.15:** Operetna in filmska glasba. **11.50:** Našim ženam (v slov.). **12.00:** Nedeljska glasba. **12.45:** Poročila (v ital. in slov.). **13.15:** Glasba po željah (v slov. nato v ital.). **14.15:** Pionirska ura (v slov.) nato lahka glasba. **17.45:** Popoldanska glasba. **18.15:** Oddaja za podeželje (v slov.). **19.00:** Glasbena medigra. **19.15:** Poročila (v ital. in slov.). **19.45:** Slov. narodne pesmi pojeta Tone in Roman Petrovčič. **20.00:** Stravinski: Simfonija psalmov. **20.22:** Pestra glasba. **20.50:** Politični komentar (v ital.). **21.00:** Veseli večer (v ital.) nato lahka glasba. **22.00:** Sportni pregled (v ital.). **22.10:** Operne arije. **22.30:** Plesna glasba. **23.00:** Zadnje vesti (v ital. in slov.). **23.15:** Večerne melodije.

Ponedeljek 22. avgusta

6.30: Jutranja glasba. **6.45:** Poročila (v itl. in slov.). **12.00:** Orkestralna glasba. **12.30:** Poje Bruno Pallesi. **12.45:** Poročila (v ital. in slov.). **13.15:** Pevski koncert Pertota Dušana. **13.35:** Češki plesi. **13.50:** Sportni pregled (v slov.). **14.00:** Prenos iz Ljubljane. **14.30:** Pregled svetovnega tiska in poročila (v ital. in slov.). **17.45:** Plesna in lahka glasba. **18.15:** Iz opernega sveta. **18.45:** Glas mladih (v ital.). **19.00:** Prenos iz Ljubljane. **19.15:** Poročila (v ital. in slov.). **19.45:** Cesar Franck: Simfonične variacije. **20.00:** Poje pevski zbor Tine Rožanc. **20.20:** Pestra glasba. **20.50:** Sindikalna vprašanja (v slov.). **21.00:** Prenos iz Ljubljane. **22.00:** Življenje jugosl. narodov (v ital.). **22.20:** Iz francoskega impresionizma. **22.45:** Ritmična glasba. **23.00:** Zadnje vesti (v ital. in slov.). **23.15:** Večerne melodije.

KOLEDAR

Nedelja 21. avgusta
Ivana, Marjana
Sonce vzhaja ob 5.12, zahaja ob 19.04. Dolžina dneva 13.52. Luna vzhaja ob 1.09, zahaja ob 17.59.
Jutri ponedeljek 22. avgusta
Srce Marijino, Ostrivoj

SPOMINSKI DNEVI

1780 je bil rojen Jernej Kopitar, slovenski preroditelj in znameniti jezikoslovec. Umrl je leta 1844.

1941 je pobegnilo iz zloglasne kaznilnice v Sremski Mitrovici 30 političnih kaznjencev na Fruško goro. Pobeg je organiziral tov generalmajor Ivan Maček.

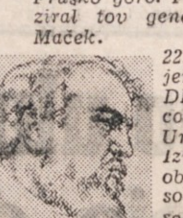

22. 1862 je bil rojen CLAUDE DEBUSSY, francoski skladatelj. Umrl 3. 8. 1918. Izredno mehko občutene in polsočne barvitosti so pesmi, ki jih je on napisal in tudi v vokalnih delih izpričal svoj čut za iskreno ubranost. Njegova glasba zna pričarati vonjavo, mesečino, hlad, sončni sijaj in tišino temnozelenih voda — razodeva nam skrivnosti srca in ves zadržani žar ljubezni. Značilne za njegov izrazni način so orkestralne sklade «Nocturnes». Čudovito lep je tudi godalni kvartet iz leta 1893. Polni zvočnih barv so klavirski «Preludes». Opera «Pelleas et Melisande» je polna izredne lepote.

OF

V torek 23. t. m. ob 16 bo redni sestanek okrajnih tajnikov OF v ul. Ruggero Manna 29.

V BAZOVICO, kjer ne bo manjkalo dobrega prigrizka in sladke kapljice.

KINO

KINO OB MORJU. 16: «Beli čekan», Sovjeski film po romanu Jacka Londona.
EXCELSIOR. 15: «Ljubezen pod ničlo». Sonia Henie. Barvan film.
FENICE. 15.30: «Hiša groze», Lon Chaney, Lionel Atwill.
FILODRAMMATICO. 14.30: «Mestne ulice» B. Lancaster, E. Scott.
ITALIA. 14: «Poroka je zasebna stvar», Lana Turner, John Hodiak.
ALABARDA. 14: «Uporniki na ladji Bounty», Clarke Gable.
IMPERO. 14: «Pustolovščine v Vallechiara», Stan Laurel in Oliver.
VIALE. 14: «Dražest» Rita Haywort.
GARIBALDI. 14, na prostem ob 21.30: «Sporočilo Garcii» Wallace Bery, Barbara Stanwych.
MASSIMO. 14.30: «Gianni in Pinotto v Hollywoodu».
ARMONIA. 14: «Frankensteinovi možgani» Gianni in Pinotto.
NOVO CINE. 14.30: «Usodna zora» Henry Fonda.
SAVONA. 13.30: «Hči vetra» Bette Davis, H. Fonda.
ODEON. 14: «Prepovedane sanje», Danny Kaye, V. Mayo.
IDEALE. 16: «Blodnje», A. Seridan.
AZZURRO. 14: «Upornik Zapada» L. Young.
MARCONI. 14.30 na prostem ob 20.30: «Malajske sence».
RADIO. 14: «Tudi krvniki umro», B. Donley in Ana Lee.
VENEZIA. 16: «Divje meje», R. Scott, A. Jeffreis.
VITTORIA. 14.30, na prostem ob 19.45: «Usmiljeni samaritanec» Gary Cooper A. Sheridan.
GRAD SV. JUSTA. 21: Koncert pevcev iz Verone.
AUSONIA. 21.30: «Prekleti rod», Stewart Granger.
KINO V LJUDSKEM VRTU. 20.45: «Glas grlice».
SKOLJET. - na prostem ob 20.45: «Tarzan in beli lovci».
GOSTILNA BROCCHETTA. 21: «Kapitanova hči».
KINO NA OPCINAH. Danes ob 16 in ob 20 na prostem «Dumbo - leteči slon».
KINO V NABREZINI. Danes «Fra Diavolo».

Tov. ANTON SKARABOT je včeraj poročil z gdč. LAURO IACULIN.
Stanovski tovariši in uredništvo PD jima iskreno čestitajo.
Trst 21. VIII. 1949.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za počitniške kolonije so darovali: Kanobelj Amalija L. ...; Podgornik Marija 500; Možina ... dija 200; Veljak Marija 1000; ... S. 500; Morpurgo Angela 1000; ... ne Marija 500.

ZA DIJASKO MATICO

Mozetič Aleksander L. 100 ... mesto cvetja na prerani grob ... Milke Pregarc darujejo v ... men Milka Lipovec L. 500; ... Gregorič 500; Lojzka Pečenko ... Marija Sancin 500 in družina ... Rink 500 lir. Namesto cvetja na grob pok. Karla Zniderišča (...rija) daruje družina Pertot in ... deršič L. 1000.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam ob prerani ... naše nepozabne hčerke

Ane Piščanc

lajšali bol, naša čustvena zahvala ... sebej še mladini, OF in ASI... krasno cvetje in častno spremstvo ...

Žalujoča družina P...

MALI OGLASI

Prazno sobo išče zakonski par ... stalni službi brez otrok. Ponudbe na upravo Primorskega dnevnika pod «Dober plačnik».

Zdravnik dr. Del Gi...

PRIČNE ORDINIRATI V PONEDELJEK 5. SEPTEMBRA

Iščem hišno pomočnico

vešče kuhinje za majhno družino ... Pogoj poštenost in dobra ... GOSTILNA MAKS, ul. Crispi ...

Šivalni stroj Singer

pogrezljiv, nov, šiva naprej in nazaj, zamenjam za spalnico furnirano orehovo ...

LESJAK — Ljubljana — ... Poljane 53-I.

ADEX-IZLETI

18. SEPTEMBRA
v Bovec in Ljubljano
Od 24. do 26. SEPT. (3 ...)
v Zagreb
Od 1. do 2. OKTOBRA (2 ...)
v Celje in Maribor
Vpisuje in daje informacije «ADRIA - EXPRESS», ul. F. Severo 5-b, tel. 29.243.

Potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je včeraj umrla soproga, mati, stara mati in tašča

Marija Križmančič roj. Kal...

(Štefkova)

Gropada 21. VIII. 1949.

Žalujoča DRUŽINA in ostali sorodniki.

Pod svobodnim soncem

SPISAL:

ILUSTRIRA M. BAMBIČ

36

Krog poldneva so se odprla vrata. Cel sprevod Epafroditovih tkalcev je začenjal pohod. Za njimi je šla črna truma kuharjev, nato brez števila bogato oblečenih sužnjev. Z vzklikanjem so se pomešali mednje postopači in krčavi berači ter razglašali slavo Epafrodita, ljubljenca Upravde. Za vsemi je šla tolpa skopljencev in dve nosilnici: v prvi, preprosti, je sedel Iztok, v drugi, iz najdražje svile in razkošno pozlačeni, Epafrodit.

Po cestah in trgih se je zgrinjala množica. Ves klečeplazni Bizanc je že vedel, kako je odlikovan Epafrodit. Tisoči so ga preklinjali s kletvami, ki jim jih je narekovala bleda zavist. Ko pa se je približal, so se mu klanjali in mu navdušeno klicali ter ga obsipali z najčastnejšimi naslovi. Epafrodit je vljudno odzdravljal. A v njegovih svetlikajočih se drobnih očeh je bilo veliko poroge in večni klic: Lažniki! Hinavci! Nesramneži!

Velikaši so slavili Epafrodita, narod je veličal Iztoka. Iz ostankov zelenja po stenah, ki so bile okrašene za triumf, so trgali vejice lovorja in jih metali v Iztokovo nosilnico. Iztegovali so za njim roke, jih dvigali, kakor bi prožili tetive, pa udarjali v plosk in navdušene vzlike.

Pred bronastimi vrati se je spremstvo razdelilo in se umaknilo na desno in levo. Palatinski vojaki v blesteči opravi so pozdravili, težka vrata so se odprla in nosilnici sta izginili v Justinijanovi palači.

Dvorni sužnji so poljubljali trgovcu roko. Nosilnici sta obstali pod marmorno arkado. Izstopila sta. Naznanili so jima, da bo sprejem v Orlovi dvorani. Vedli so ju skozi labirint poslopij, dvorov in sob, dokler niso prišli v čakalnico pred Orlovo dvorano. Mnogo dostojanstvenikov, senatorjev, mladih dvornih patricijev, diakoni in duhovniki, vse je klečeplazilo v čakalnici in čakalo dolge ure, premnogi kar dneve, tedne in mesce, da se jim je ponudila prilika, pasti v prah pred božanskim despotom in poljubiti Teodori nogo.

Ko sta se pojavila Iztok in Epafrodit, se je dvignil roj dehtečih dvornih prilizovalcev in ju pozdravljal z vznesenimi čestitkami in najponižnejšimi pokloni: vsa ista igra, polna zavisti in laži, pred vrati carja kakor spodaj na široki ulici.

Ni utegnil Epafrodit, da bi vse dostojno zahvalil.

V prozorno tančico zavit skopljenec je odgrnil težko zaveso, dvorni ceremonar je namignil trgovcu. Vstopila sta.

Pred njima se je zablesčala dvorana, da se je zmedel za trenutek sam bogati Epafrodit. Samo zlato in srebro, ob blestečih stenah dragocene trofeje, uplenjene zmaganim kraljem. Zadaj velikanski zlat rimski orel z razprostrtimi perutmi. Pod njim na bagrenem prestolu Justinijan, slok in suh, v težkem škrlatu, ob njegovi strani Teodora, ovenčana z diademom. Preko škrlatne tunike, v katere rob so bili uvezeni sveti Trije kralji z zlatimi frigijskimi kapami na glavi, je imela težek palij, plašč, ves posut z žlahtnimi kamni. Krog nje zbor dvorjanic, krog carja dvorni ljubljenci.

Epafrodit in Iztok sta od daleč pokleknila, se drsala po kolenih proti carju in legla pred njim po dolgem na obraz. Iztok bi bil zaškripal z zobmi in planil pokonci ter zadavil tega tirana, tako ga je peklo, svobodnega sina prostih dobrav, to grozno, hinavsko ponižanje.

«Pred teboj v prahu prosita milosti božanskega despota najnevrednejša hlapca», je izpregovoril Epafrodit.

Izvršeno je bilo počaščenje. Upravda je dal znamenje, da sta vstala.

Teodorini pogledi so žareli bolj kakor dragulji v kroni in se pasli na Iztoku. Dvignila se je vsa njena preteklost, ko je še brodila po blatu, ko je zamamljala na igralskem odru s prelestno lepoto in živela v razkošnih orgijah. Odložila bi krono, slekla škrlat, da bi zamamila tega Slovena in si ogrela na teh junaških prsih vse plamene strasti.

S Teodoro so se naslajale ob Iztoku dvorjanice. Na nasprotni strani je zelenel od jeze poveljnik Azbad. Ni izgrešil pogleda Teodore. Ali to ga ni bolelo. Iskal je tiste modre oči, ki so ga včeraj pogledale pomilovalno, celo porogljivo, in mu privoščile poraz v hipodromu. Njegovi pogledi so prosili in jokali pred temi modrimi očmi in beračili za milost. Toda Irena se ni ozrla. Njene ustnice so se smehljale, njene oči so se zaplete v bujne kodre Iztokove in obvisele kakor na skrivnostnih nitkah ob Slovenu.

Dr. GAET...

ZOBOZDRAVNIK

Izdeluje proteze v jeklu, ... kavčuku in plastiki. Na... rancija. Sprejema od 11 ... in od 15 do 19. (Govori slovensko)

TRST, UL. TORREBIANCA ... VOGAL UL. CARDUCCI

Krojaška delavnica

TRST - ULICA VALDIRIVO ...

izdeluje moške obleke in ženske plašče

OBRACA, POPRAVLJA PO IZREDNO NIZKIH CENAH

Mizarji kmetovalci podjetniki!

Deske ... kove, ... snove in ... lesov, ... vezane ... šče, furnir, parkete in drva ... najugodneje

CALEA

TRST Viale Sonnino ... Tel. ...

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

Samo z doprinosom vseh mladincev bodo uresničene naloge, ki jih je ljudska oblast zaupala mladini

Te besede so bile izražene na okrožni skupščini ZAM. To je bilo tudi navodilo, ki so ga sprejeli številni mladinci koprskega okraja, in kateri so se priključili mladinski delovni brigadi «Branko Babič», ki ravnokar dokončuje dela na cesti Smarje - Nova vas.

Mladinci v starosti od 15 do 18 let so v tej brigadi. Mladi Slovenci in Italijani živijo v bratskem razpoloženju in tekmujejo med seboj, kdo bo napravil več za korist skupnosti.

Brigada «B. Babič» ima danes 83 mladincev in mladink ter ima za komandanta tov. Vuka Marija in pomočnika tov. Debernardija. Brigada je razdeljena na tri čete, ki kolektivno tekmujejo, pri čemer nosi do danes prvenstvo III. četa, ki jo vodi tov. Umer Gvido iz Babičev.

Našim brigadnikom poteka življenje v Smarjah in v Novi vasi tako, da se more opisati v dveh vrsticah: Zgodaj zjutraj budnica, nato telovadba, čiščenje stanovanja, zajtrk, nakar prične delo od 6. do 13. ure. Izkopavanje zemlje, lomljenje kamenja, premos materiala na cesto, polaganje tega na cestišče in podobno. Nihče noče zaostajati pri delu, vsakdo bi bil rad prvi. Sele pri kosilu se nekoliko umirijo, in to je ob 14. uri. Po kratkem odpočitku se prične kulturno delo, ki obstaja v študiju raznih predmetov, zlasti tudi o politični in ideološki vzgoji. Ne manjka tudi športa, čeprav so mišice že napete od telesnega dela. Ob 7 zvečer pride čas za večerjo, nato prosto do 21. ure, ko morajo vsi k počitku.

Člani brigade živijo kolektivno življenje in so kmetje, delavci in izobraženci. Za vse je načelo in cilj: delo in napredek. Kot smo že povedali, v delu tekmujejo neprestano in da je življenje bolj veselo tekmujejo v skupinah in posamezno za prehodno zastavico. Do sedaj so se posebno izkazali: Brec Ivan in Lazar L. iz Boršta. Pravijo, da dela zadnje imenovani za dva in vrhu tega je šegavega značaja, da je kar lepo v njegovi družbi. Za njimi ne zaostaja prav nič trobentač Savarin Emil iz Smarij, ki ima svojo trobento tako rad, da kar spi z njo. Sledi nato še Kocjančič Jože iz [illegible]mpela. Tovarišice so enako delavne in žilave, da jih je lepo gledati, ko delajo. Najboljše med njimi so Viler Angelina in Savarin Palmira iz Smarij ter Manzin Lina iz Buj in Manzin Lucija iz Sv. Lucije.

Po sporedu je dnevno vsak popoldne poskrbljeno tudi za učenje. Predvsem so ustanovili brigadniki pevski zbor, ki ga vodi tov. Bembič Jakomin iz Glema. Ne manjka tudi dramska družina, ki se že pripravlja na svoj prvi nastop. V programu imajo naši mladinci kar tri igre. Ne manjka knjig, revij in listov, ki služijo za politični in ideološki pouk, pri katerem se diskutira in razpravlja o raznih družbenih problemih.

Tako poteka življenje teh mladih junakov novega roda. Delo pri gradnji ceste Smarje - Nova vas jih duševno in telesno krepi ter jim pomaga zbirati moči duha in sile za bodoče življenje, ki bo zahtevalo od njih še veliko znanja in napora.

Povemo še to, da se brigadi «B. Babič» pridružijo tudi frontne brigade iz posameznih krajev. Sedaj je osredotočeno delo na zadnjem kilometru in po zaključku dela za cestno podlago, bo treba izvesti le še zgornja dela, ki pa jih bodo opravili strokovni delavci.

Nedvomno si je brigada «B. Babič» glede na svoje nenehno delo za skupnost pridobila v očeh vseh pravih demokratov največje priznanje, ki opravičuje istočasno izrek, da naša sedanja mladina «dela čudeže».

Pri Sv. Antonu so začeli kopati temelje za zadružni dom

18. avgusta popoldne se je že zbralo na gradilišču, kjer bo zgrajen zadružni dom, iz vseh zaselkov Sv. Antona 107 ljudi s krampi, lopatami in samokolnicami. Na udarniško so prišli tudi zaščitniki iz Kopra, sindikalna podružnica Poslovne zveze ter tovariši okrožne in okrajne sindikalne podružnice. Iz Kopra je bilo 81 tovarišev, vseh udarnikov na delu je bilo pa 188. Delali niso samo na gradilišču, temveč tudi v kamnolomu.

Izvršenih je bilo 625 delovnih ur. Pri tem je bilo izkopanega in odmetanega ter s samokolnicami izvoženega 83 metrov materiala, iz kamnoloma pa so znosili 21 metrov kamenja. Na gradilišču je bilo vse navdušeno in živo, posebno pa zaradi tega, ker je igrala domača godba. Po končanem delu je izpregovoril tov. učitelj Ogrin sledeče:

«V imenu komisije za gradnje zadružnega doma pozdravljam navzoče tovariše in tovarišice. Zahvaljujem se tovarišem sindikalne podružnice Poslovne zveze, tovarišem sindikalne podružnice okrožnega in okrajnega komiteja in zaščitnikom za njihovo udeležbo in požrtvovalnost, ki so jo danes izkazali nam v korist skupnosti. Zahvaljujem se ljudski oblasti, ki čuva pridobitve in hodi po poti idealov in načel NOB».

Nato je tov. Ogrin podčrtal splošen pomen zadružnih domov in nadaljeval: «Tovariši, ta dan je za vas Sv. Anton velik in pomemben dan, ki ga ne bomo nikoli pozabili, kajti danes smo postavili temelj za izgraditev naprednega in kulturnega življenja naše vasi. Gradnja zadružnega doma bo prinesla v našo vas naprednejše gospodarstvo, prosvetnemu delovanju pa bo dalo še večjo pobudo. To bo za našo vas velik korak naprej k uresničitvi boljših življenjskih pogojev.

V tem važnem trenutku vidimo, da je ljudstvo naše vasi pokazalo na splošno, da razume pomen gradnje zadružnega doma. S to gradnjo se bo poživelo tudi domače politično delo. Gradnja zadružnega doma nas bo naučila, da je največji uspeh v skupnem delu ter nas hkrati vzgojila v dobre zadružnike. To delo delo bo koristilo vsej skupnosti in bodoči dom bo kovačnica novih kadrov na vasi.

A. O.

Sindikalni tečaj v Strunjanu

V septembru se bo pričel v Strunjanu sindikalni tečaj. Glede na velik razmah sindikalnih podružnic in njihovega delovanja nastaja iz dneva v dan vedno večja potreba po sindikalnih kadrih. Ti morajo biti v razmerju s svojimi nalogami strokovno naobraženi, da bodo čimpreje in čimbolj kos svojim dolžnostim.

Za ta tečaj je predviden obsežen študij: Učni načrt bo obsegal politično ekonomijo, sindikalna vprašanja, probleme leninizma ter zgodovino sindikalnega gibanja v Trstu in v Jugoslaviji.

Večini tečajnikov pa bo treba nuditi tudi pouk predmetov splošno izobrazbe. Zato bolj del urnika na razpolago za učenje materinega jezika, računstva, zgodovine in zemljepisa.

Tečajniki se bodo morali posvetiti za čas trajanja tečaja povsem učenju, da bodo lahko predelali ves učni program, ki ga je sestavil glavni odbor Enotnih sindikatov Istrskega okrožja. Učenje bo skupno in posamezno ter po vsaki uri bo upeljana diskusija, oziroma posvetovanje o predelani tvarini. Tako bo imel vsak tečajnik priliko, da mu bo predavatelj na željo lahko tvarino ponovno razložil, če mu ni postala jasna.

Sindikalne podružnice naj se pravočasno pozanimajo, da bodo odbrale za ta tečaj tovariše in tovarišice, ki imajo veselje in ljubezen do dela in učenja, kakor tudi tiste, od katerih pričakujejo, da bodo glede na njihovo vztrajnost in disciplino v bližnji bodočnosti lahko prevzeli vodstvo domače sindikalne podružnice ter da bodo vršili vedno večjo in važno nalogo v sindikalnih organizacijah.

Glavni odbor Enotnih sindikatov bo gledal tudi na to, da bo za napovedani tečaj dobil dovolj najboljših predavateljev za posamezne predmete. Tudi predavatelji morajo s poglobljenim študijem najti najboljši način, kako zagrabiti tvarino, da jo bo vsak tečajnik naglo in s čim manjšami težkočami razumel in doumel.

Lep zgled poštenosti

Snoj Zinka iz Zagorja ob Savi, ki je v Portorožu v počitniški koloniji kot spremljevalka otrok iz Slovenije, je pred dnevi našla listnico brez vsakega osebnega izkaza, v kateri je bilo 4000 dinarjev. Najdeno listnico z denarjem je Snojeva takoj odnesla na krajevno postajo narodne zaščite.

Se isti dan se je oglasil lastnik izgubljene listnice, Vidoni Marij, zaposlen pri združenju vojnih invalidov v Portorožu. Seveda mu je bila listnica z izgubljenim denarjem takoj izročena.

Naj bo tov. Snojeva za zgled, ker je s svojim dejanjem dokazala, kako se danes v novi Jugoslaviji vzgajajo ljudje, da bo manj sebičnosti in več dobrote ter poštenosti v novi človeški družbi.

Žene iz Kopra obiskale koroške pionirje v Pulju

V ponedeljek 15. avgusta so obiskale žene iz Kopra koroške pionirje, ki letujejo v Pulju. Ženam se je pridružila tudi delegacija koprske mladine in pionirjev ter celo delegacija srbskih pionirjev, kateri so na počitnicah v Kopru.

Ob odhodu iz Kopra so bili vsi dobro razpoloženi. Med ženami so bile namreč dobre pevke iz Vanganela, ki so vso pot prepevale, vzklikale in pripravile prav vse v najboljše voljo. Kljub dolgi progi je bilo potovanje vseeno kratko in naenkrat so bili v Pulju. Tam so naše izletnike že čakali koroški pionirji in ko so ti zagledali koprski avto, so ga na mah obkolili in prisrčno sprejeli obiskovalce.

Naše žene je najprej pozdravila predstavnica AFŽ iz Beograda in voditeljica kolonije. Za pozdravi delegacije srbskih pionirjev, ki so prišli s Koprčani, je koroške pionirje pozdravila in se zahvalila za sprejem voditeljica koprskih žena tov. Gracjela. Koroškim malčkom je obljubila, da se jih bodo istrske žene iz koprskega okraja vselej spominjale in si prizadevale, da se bodo čimpreje zopet srečali z njimi. Hkrati jih je tov. Gracjela zagotovila, da se bodo koprske žene še nadalje borile za priključitev Slovenske Koroške k Jugoslaviji. Za vse so se koroški pionirčki zahvalili in poklonili tov. Gracjeli kot predstavnici koprskih žena šopek lepih rdečih nagelinov.

Enako iskreno je pozdravila koroške pionirje zastopnica mladine in pionirjev koprskega okraja tov. Košanc Slavica, nakar so naši najmlajši Korošci nastopili z dobro naštudiranimi recitacijami. Posebno je ganila pesmica pionirčka, ko je med drugim dejal: Dragi naš Tito, Koroška ječi pod tujcem in mi Ti kličemo, da smo še kot nikoli Tvoji in da hočemo svobodo!..

Izredno veliko veselje je vzbudilo, ko so naše obdarile koroške malčke z breskvami, hruškami in grozdjem, kar je bilo vse tako lepo, da so vsi kar strmeli nad temi sadovi. Vsega sadja je bilo nad 250 kg, tako da ga je bilo za vse dovolj. Za tem je še delegacija koprske mladine obdarila koroške pionirje z zvezki, svinčniki in drugimi šolskimi potrebščinami.

Po kosilu so si naši Koprčani ogledali prostore, kjer letujejo pionirji iz Koroške. Medtem je vladalo najboljše razpoloženje, kajti vsi so bili zelo razigrani. Naše žene in njihove prijateljice-domačinke iz Pulja so prepevale vse pesmi vprek: slovenske, italijanske in hrvatske, zraven je bilo mnogo vzbujanj spominov na Koroško in junaško zadržanje naših koroških Slovencev. Koroški pionirčki niso vedeli, ali naj poslušajo pesmi, ali telike lepe besede na račun njihove ožje domovine.

Kot vedno: slovo je prišlo prenaglo in vsakemu je bilo pri tem težko pri srcu. Koprske žene so objemale koroške malčke in jih materinsko rotili, naj bodo pridni, da bodo sposobni braniti svoje kraje in naj ostanejo zvesti svojim idealom. Mladi Korošci so še tedaj, ko je že brnel avto, naročevali našim ženam, naj pozdravijo ljudstvo koprskega okraja in mu povejo, da so Titovi in naj jih ne pozabijo. Sele ovinek, kjer je zginil avto izpred oči mahajočih koroških pionirčkov, je pretrgal prisrčno pozdravljanje v slovo.

C. M.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Naši pionirji na letovanju v Srbiji pošiljajo pozdrave

Primorski dnevnik je danes vesel. Prejel je namreč tople pozdrave od naših najmlajših, ki so na počitniški koloniji v daljnem Rudniku v Srbiji. Ti pionirčki so občutili potrebo, da pozdravijo tisti časopis, ki je bil glasnik vseh zmag in uspehov našega ljudstva v težki narodno osvobodilni borbi in je tudi danes še vedno borbeno glasilo primorskega in tržaškega ljudstva, ki si v nelahkih pogojih gradi boljše življenje.

Ta pozornost naših pionirčkov nam je v ponos in v zadoščenje. Kjer koli je danes naš človek, čuti-da je doma. Velik in prostoren je ta naš dom, svoboden je in lep, tudi če nosi še polno sledov velike borbe. Ta dom lahko spoznavajo tudi naši pionirčki. Nekdaj ga niso mogli in ne smeli. Hvala Vam, naši najmlajši.

Uredništvo

Priobčujemo v naslednjem pismo, ki so nam ga poslali skupno s pozdravi svojim mamicam.

«Pionirji iz počitniške kolonije Rudnik v Srbiji pošiljamo svojim mamicam, očetom, bratom in sestricam v Kopru, Izoli, Piranu, Kortah in v ostalih vaseh, najlepše pozdrave.

Smo v lepi hriboviti deželi, približno 150 km od Beograda. Tu se učimo in zabavamo skupno s srbskimi pionirji, ki so z nami v koloniji. Naše potovanje, čeprav dolgo, je bilo zelo zanimivo. Videli smo razsežna žitna polja, ki segajo v nedogled. Mnogo od teh je last obdelovalnih zadrug.

V Zemunu smo videli letališče, nad katerim so krožili zrakoplovi, katerih pa se vseeno nismo nič bali. Vedeli smo, da so letalci naši jugoslovanski prijatelji.

Videli smo tudi domačine v narodnih nošah, ki so nas vpraševali, od kod smo in kam potujemo. Znali bi povedati še mnogo drugih lepih stvari, pa Vam bomo o tem že govorili, ko se bomo vrnili na svoje domove».

Pionirji iz Rudnika

Odredba o osebnih izkaznicah

Na podlagi ukaza komandanta Odreda JA za STO z dne 16. septembra 1947 v zvezi z odlokom Poverjeništva PNOO za Slovensko Primorje ter oblastnega NO za Istro z dne 20. februarja 1947 in v zvezi z odlokom Istrskega okrožnega LO o pooblastilu svojemu izvršilnemu odboru za izdajanje odlokov in odredb na gospodarskem polju z dne 3. avgusta 1947, izdaja izvršilni odbor IOLO to-le.

ODREDBO
o osebnih izkaznicah

1. Clen

Vsaka nad 16 let stara oseba, ki stalno prebiva na območju Istrskega okrožnega ljudskega odbora in je vpisana v imeniku stalnega prebivalstva pri enem izmed krajevnih ali mestnih ljudskih odborov tega okrožja, mora imeti osebno izkaznico po predpisih te odredbe.

Osebno izkaznico morajo imeti tudi nad 14 stare osebe, ki izpolnjujejo pogoje iz prvega odstavka tega člena, če potujejo preko meje območja Istrskega okrožja.

2. Clen

Osebna izkaznica je namenjena za ugotovitev istovetnosti stalnih prebivalcev Istrskega okrožja.

Kdor mora imeti osebno izkaznico po členu 1 te odredbe, jo mora nositi s seboj in jo mora na zahtevo pokazati uradnim osebam, ki so upravičene legitimirati prebivalce.

3. Clen

Za izdajanje osebnih izkaznic je pristojen krajevni ljudski odbor stalnega bivališča tistega, ki mora imeti osebno izkaznico.

Osebna izkaznica se izda na podlagi pismene prijave, kateri je treba priložiti 4 fotografije.

4. Clen

Osebne izkaznice so trojezične in se izdajajo samo na uradnih obrazcih (9 člen te odredbe).

Osebna izkaznica ima tele podatke: serijsko številko izdaje, registrsko številko, pod katero je izdana, datum izdaje, rok veljavnosti, priimek (za poročene žene tudi dekliški priimek), očetovo ime in ime tistega, ki mu je izdana, dan, mesec in leto rojstva, rojstni kraj, poklic, zakonski stan, kraj stalnega bivališča, stanovanje, osebni opis ter podpis pooblaščene uradne osebe in pečat krajevnega ali mestnega ljudskega odbora.

Na določenem mestu osebne izkaznice se nalepi fotografija in pritisne suhi žig. Ob prevzemu osebne izkaznice se mora tisti, ki se mu izda, na določenem mestu izkaznice podpisati in pritisniti prstni odtis.

5. Clen

Kdor izgubi osebno izkaznico, se mu izda nova, potem ko izgubljeno poprej javno prekliče.

6. Clen

Dosedanje osebne izkaznice se morajo zamenjati za nove, oziroma se morajo nabaviti nove osebne izkaznice po določbah te odredbe v roku, ki ga določi oddelek za notranje zadeve pri Istrskem okrožnem ljudskem odboru.

7. Clen

Komur se izdaja osebne izkaznice odkloni, čeprav ima vse pogoje za to, da se mu izda, se zoper določbo o tem lahko pritoži v 15 dneh po dostavitvi odločbe. O pritožbi odloči odsek za notranje zadeve pri okrajnem ljudskem odboru. Njegova odločba je dokončna.

8. Clen

Po odredbi o prekrških in upravno-kazenskem postopku (Uradni list PPNOO št. 5-1946) je kazniv:

1) kdor si ne pribavi ali ne zamenja prejšnje osebne izkaznice za novo, čeprav bi jo po tej odredbi moral imeti;

2) kdor uporabi tujo osebno izkaznico ali da svojo drugim zaradi uporabe;

3) kdor na zahtevo upravičene uradne osebe ne pokaže osebne izkaznice;

4) kdor v prijavi za izdajo osebne izkaznice navede netočne podatke ali take podatke kot priča potrdi.

Kazni izreka odsek za notranje zadeve pri okrajnem LO.

9. Clen

Oddelek za notranje zadeve pri Istrskem okrožnem ljudskem odboru predpiše natančnejše določbe za izvajanje te odredbe, zlasti obrazec za prijave, obrazec za osebne izkaznice in obrazec za razvid osebnih izkaznic.

10. Clen

Ta odredba velja od dneva objave.

Koper, dne 15. julija 1949

Sičole

Kongresne obveze

Kot po drugih vaseh, smo tudi pri nas že razpravljali o drugem kongresu KP za Tržaško ozemlje. To bo za nas največji dogodek tega leta.

Na sestanku je bilo sklenjeno, da mora biti prvi del načrta pri ureditvi toka Dragonje in Valdernige dokončan 15. septembra. Tega dela se bodo udeležili tudi tovariši od NZ. Bilo je ugotovljeno, da bo potrebno izkopati 13.000 metrov raznega materiala. Od teh je bilo že izkopanih 5.600 metrov. Potrebno je izkopati še 7.400 metrov. Da bo to delo opravljeno, bo potrebna udeležba 2400 ljudi, od katerih bo vsak opravil po osem prostovoljnih ur.

Clani SIAU baze Vinjale, ki spada pod Sv. Lucijo, so se obvezali, da bo vsaka družina dala po enega delavca, ki bo pomagal dva dni. Prav tako bodo napravili ostale baze. Predvidena je tudi številna udeležba prostovoljcev iz Portoroža in drugih bližnjih krajev.

Čevlji za upokojence

Opozarjamo vse upokojence, ki imajo pravico do unrinih čevljev, da jih bodo začeli prodajati v ponedeljek 22. t. m. v trgovini v ul. Petrarca št. 2, kjer so že svojčas delili tkanine Unrra. Cevlje bodo razdeljevali državnim upokojencem, od socialnega skrbstva in krajevnih ustanov, ki se morajo predstaviti v trgovini z nakazilom in pokojninsko knjižico.

Razdeljevanje bo potekalo po naslednjem redu: Zjutraj od 8.30 do 12.30 in popoldne od 15 do 18.30. V ponedeljek zjutraj pridejo na vrsto nakazila od številke 233930 do št. 234050. Popoldne istega dne od št. 234051 do 234150; v torek dopoldne od št. 234151 do 234250, popoldne od 234251 do 234350; v sredo zjutraj od 234351 do 234450; popoldne od 234451 do 234550; v četrtek dopoldne od 234551 do 234650 in popoldne od 234651 do 234724 ter vsi ostali kuponi, ki so bili izdani in niso navedeni v zgornjem seznamu.

Oslavje

Popravilo ceste in kostnice

Ze dalj časa se bavijo delavci s popravilom spomenika padlim in kostnice na Oslavskem griču. S tem v zvezi so tudi cesto do vznožja tega spomenika ponovno asfaltirali in uredili vse iz Pevme dalje. Steverjanci, ki hodijo tod mimo pravijo, da je škoda, ker ne stoji ta spomenik pri njih, ker bi tako imeli tudi oni asfaltirano cesto in bi se ne bilo treba loviti preko jarkov in mlakuž.

Tudi napeljava elektrike iz kabine v Pevmi proti St. Mavru dobro napreduje in bo verjetno v teh dneh dokončana. Tako bodo tudi Sentmavrci odložili med staro šaro smradljive in neprikladne petrolejke.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V goriški mestni občini je bilo od 14. do 20. avgusta t. l. 11 rojstev, 7 primerov smrti, 8 vknjiženih porok in pet porok.

Rojstva: Mian Loretta, Prodani Marija, Prodani Karla, Gratton Franc, Lorenzon Vincenc, Federici Renato, Candussi Alfred, Tedesco Anamarija, Kranjc Marina, Mede Marzia, Skorjanc Emil.

Smrti: 83-letni kmet Bregant Andrej, 63-letna posestnica De Nordis Lidija, 83-letna posestnica Bitežnik Urška vd. Kumar, 83-letna gospodinja Lenasič vd. Rep Marija, 49-letni železničar Vončina Anton, 72-letna gospodinja Lavretič vd. Urbančič Marija, 59-letni delavec Vižin Avgust.

Vknjižene poroke: policist Valcanja Viljem in gospodinja Dallapiccola Elvira, orožnik Polli Alojz in gospodinja Mafficini Marija, trgovec Picardo Salvatore in gospodinja Castellano Carmela, industrijec Lukežič Vladimir in dijakinja Sonja Pertout, železničar Culot Rino in gospodinja Corubolo Ana, tiskar Pastronicchio Lucijan in tiskarka Macchiut Ada, trg. pomočnik Pecorari Alojz in trg. pomočnica Tomasin Avgusta, bančni uradnik Farfolja Alojz in gospodinja Sancin Nives.

Poroke: mehanik Nadergoj Ivan in gospodnja Kos Amalija, kmet Mučič Jožef in tkalka Kogaj Vida, podčastnik policije Ferrara Jožef in dijakinja Maly Olga, livar Prodani Natale in gospodinja Volpet Terezija, policist Selva Franc in gospodinja Cvetreznik Stefanja.

KINO

VERDI. 14.30: «Kresnica», J. Mac Donald.
VITTORIA. 15: «Dvojno življenje», R. Colmann.
CENTRALE. 15: «Razbojniki», J. Hall.
MODERNO. 15: «Sporočilo Garcii», V. Beeri in B. Stanwick.
EDEN. 14.30: «Vitezi namišljenega mesta», G. Huston.

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Resnice ni mogoče izbrisati

Preden postavlja Italija svojo zahtev po Trstu in afriških kolonijah, naj da vse pravice Beneškim Slovencem ki jih že osemdeset let brezobzirno raznaroduje

V svojih glasilih, ki izhajajo v Vidmu, bruha italijanska reakcija vsak dan strup na slovensko ljudstvo. Preden se spuščajo v taka ne preveč častna dejanja, pa bi bilo potrebno, da pometejo pred svojim pragom in rešijo nekatera vprašanja v lastni hiši. Ce bi namreč Slovenci hoteli objaviti vse krivice, ki so jih morali pretrpeti, odkar jim vlada italijanska država, bi prav gotovo ne zadostovali vsi dnevniki naše dežele za objavo dolge vrste podatkov iz osemdesetletnega suženjstva. Zato bi bilo dobro, da se pravilno uredi številke, preden delajo kakšne račune, da bi jih ne bilo treba pozneje popravljati.

Venomer se govori o pravicah Italije do Svobodnega tržaškega ozemlja in o neoporečeni pravici do kolonij. Po besedah podtajnika za zunanje zadeve Brusasca, naj bi bili Italijani edini poklicani na podlagi svojih izkušenj v preteklosti in sedanjosti, da bi usmerili kolonialno prebivalstvo na poti do neodvisnosti, napredka in svobode. Zelo mnogo se govori tudi o demokraciji in obdolžujejo samodrštva vse tiste, ki niso navezani na rimsko cerkev ideološko ali na kakšen drugi način. O vsem tem in še o drugem se neprestano govori, pri tem pa pozabljajo na to, kar se godi slovenski narodni manjšini v Italiji.

Sovinistične kroge, ki so prijatelji vlade, in njihove vodje bi radi vprašali: Kako more italijanska vlada zahtevati pravico, da bo pokazala barbarskim narodom pot do civilizacije in neodvisnosti, medtem ko tu doma ne priznavajo in skušajo s terorjem zadušiti neizpodbitne pravice lastnih državljanov slovenske narodnosti, ki živijo v njihovi državi?

Da ne gremo daleč, naj omenimo samo Slovensko Benečijo, ki šteje več desettisočev prebivalcev slovenske narodnosti, kateri živijo v ubornih vaseh Nadiške in Terske doline ter Rezije in po hribih in gorah med Cedadom in Tarčentom. Že od osvoboditve dalje zahteva to ljudstvo zaman svojo sveto pravico do civiliziranega življenja, do šol v svojem lastnem materinem jeziku, do vzgoje svojih otrok po lastnih družinskih in narodnih tradicijah. Italijanska vlada, ki tako rada govori o tem, kako zna vcepiti drugim nazore o bratskem in civilnem sožitju o svobodi in demokraciji, o dvatisočletni rimski in katoliški kulturi, je tukaj prvi pobornik za rasno nestrpnost, za uničenje najosnovnejših pravic, za raznarodovanje ozemelj, ki si jezikovno in zgodovinsko slovanska in ki jih je nepravična mirovna pogodba odtrgala od njihove naravne skupnosti.

Povejte nam torej: Kaj je napravila Italija, da bi ohranila jezik, šege in civilizacijo slovenskega prebivalstva v Benečiji Povejte nam, kaj so napravile razne italijanske vlade po letu 1866, da bi materialno pomagale temu prebivalstvu, ki je bilo oropano po številnih vojnah in po težkih davčnih bremenih, ki mu za ves njihov krvavi pot ne pusti niti kosa polente? Kje so šole, do katerih ima pravico? Kje je obljubljena pomoč in kje je predvsem svoboda?

Zadnje dejanje v tej tragediji slovenskega naroda je od včeraj in naj služi kot opozorilo vsem tistim, ki bi morda drugače z lahkoto pozabili... V Nadiški dolini je bil ubit človek. Bil je Slovenec. Koga dolžijo uboja? Morda kakšnega Italijana? Morda trikolorističnega tolovaja, ki ga je oborožila in plačala italijanska reakcija? Niti zdaleč ne. Pač pa obtožujejo jugoslovanske obmejne stražnike, ki imajo svoje postojanke deset kilometrov od kraja, kjer so izvršili zločin in bi tako morale krogle, ki so ga zadele, preleteti celo gorsko verigo.. To so čudeži, ki jih lahko izvrši samo italijanski reakcionarni tisk.

Bistvo pri vsem tem je, da hočejo na vsak način skriti odgovornost, ki v tem primeru pada na delo vlade v primeru slovenskega prebivalstva. To je znak nadaljnjih poskusov, da bi dokončno uničili to, kar ni mogel uničiti fašizem, da bi zlomili odpor tega prebivalstva, ki hoče jezikovno in kulturno svobodo. Iz tega lahko gotovo sklepamo, da bodo poskusili vse, da bi odpravili zadnjo sled slovenstva v tej zemlji, ki je in bo kljub vsemu in kljub vsem ostala še nadalje slovenska.

Na ta način spoštuje Italija mednarodne obveze, ki jih je prevzela glede našega ljudstva s podpisom mirovne pogodbe. Stirje veliki, OZN in varnosti svet bi morali malo bolj odpreti oči in opozoriti vlado te države, ki je bila prej fašistična in je kot taka povzročila toliko boli svobodnim narodom vzhoda in zapada. Predvsem bi morali pogledati, kako ravna z namo Slovenci v Benečiji tiste vlada, ki sedaj zahteva svoj povratek v kolonije in ki je pri tamkajšnjem domačem prebivalstvu vršila enako raznarodovalno in nasilno politiko, kakor jo še danes čutimo na naši koži.

Resnice ni moči izbrisati! Mi Slovenci mučeniške Beneške Slovenije vemo, kaj pomeni ljubezen do rodne grude, ki so nam jo iztrgali kremplji neke države, katero vladajo pravi barbari, ki hočejo zadušiti v nedolžni krvi naših najboljših sinov glas po stari pravdi, ki nam jo že 23 let odrekajo.

Obračamo se na javno mnenje vsega sveta, ki naj izreče svojo obsodbo, in naj ne pozabi, da vladajo danes v Italiji ljudje, ki nasproti nam rabijo enake metode, kakor nekdanji fašistični režim, proti kateremu se je boril ves svet.

Sklepi pokrajinskega upravnega odbora

Potok Korn bodo pokrili - Pristojbine za pitno vodo v Doberdobu - Razna dela v Gorici

Pokrajinski upravni svet je na svoji seji v petek dopoldne pod predsedstvom podprefekta dr. Di Pasquale sprejel naslednje sklepe:

Pokrajinska uprava: Prispevek za ustanovitev dvoletne učiteljske šole — odobreno; prispevek odboru za počastitev spomina furlanskega pesnika Frucha Henrika — odobreno; sprememba pravilnika za prejemke učiteljstva pri zavodu za gluhoneme — odobreno; izredna nagrada ob končani službi nameščencu Macchini Brunu — odobreno.

OBCINA GORICA: Prispevek odboru za počastitev furlanskega pesnika H. Frucha — odobreno; prispevek za popravilo zvonika stolnice — odobreno; nakup zemljišča za razširjenje ul. Lombrozo — odobreno; nabava zemljišča Culot za pokritje potoka Korna in zgraditev novih cest — odobreno; razlastitev občinskega zemljišča za zgradnjo uradniških hiš (INCIS) — odobreno; nakup zemljišča za izgradnjo glavnega zbirnega kanala v ul. Montecucco in ul. Della Bracca — odobreno; nakup poslopij Bernt za izgradnjo predora pod gradom — odobreno; prispevek ENAPI-ju — odobreno; dovoljenje za vztrajanje pri prizivu podjetja Marini CO — odobreno.

OBCINA KRMIN: Prispevek za fotografsko razstavo — odobreno; nagrada predsedniku nižje srednje šole — odobreno; prispevek strokovni šoli — odobreno; cenik zemljišča za grobove — odobreno.

OBCINA ZAGRAJ: Ureditev prejemkov nameščencem ločenega urada v Sovodnjah — odobreno; ureditev prejemkov nameščencem — odobreno; odložitev ureditve pogrebnih dovoljenj — odobreno.

OBCINA KOPRIVA: Ureditev prejemkov vodji ločenega urada v Steverjanu — odobreno.

OBCINA DOBERDOB: Cenik za potrošnjo pitne vode — odobreno.

OBCINA RONKE: Uvedba družinskega davka za leto 1950 — odobreno; razlastitev občinskega zemljišča v prid Evgena Fumisa — odobreno.

OBCINA GRADEZ: Izplačilo iz bilance 1949 na račun fondov za financiranje del za pogozdovalni center — odobreno; prispevek šolskemu svetu za leta 1947-48 in '49 — odobreno; prispevek strokovni šoli Maccari — odobreno; nagrada udeležencem osmega jadralnega tekmovanja v Tržaškem zalivu — odobreno.

OBCINA GRADISKA: Nabava doprsnega kipa L. da Vincija — odobreno ;prispevek občinskemu odboru za tujski promet — odobreno.

OBCINA PETOVLJE (Foljan): Užitninski davek za drugo polletje 1949 — odobreno; nagrada šolskim čistilkam in čistilki občinskih uradov — odobreno; sprememba pravilnika pogrebnih uslužbencev — odobreno; prodaja občinskega zemljišča Franzotu Francu - odobreno.

OBCINA ST. PETER OB SOCI: Užitninski davek za drugo polletje 1949 — odobreno.

OBCINA ROMANS: Prispevek državnemu zavodu za zaščito in pomoč gluhonemim — odobreno; ureditev prejemkov stalnim in začasnim uradnikom — odobreno; dvig iz rezervnega sklada — odobreno; prodaje občinskega zemljišča v Fratti — odobreno.

OBCINA MARJANO: Nagrada za vzdrževanje javne ure — odobreno.

OBCINA FARA: Pogodba z ONAIR za upravljanje otroškega vrtca — odobreno; bilančni račun za leto 1949 — odobreon.

OBCINA SKOCJAN OB SOCI: Prispevek za cerkveno slovesnost ob imenovanju župnika v Pierisu — odobreno; prispevek za postavitev telefonskega aparata-odobreno.

OBCINA STARANCAN: Pogodba s Telve za postavitev javnega telefona — odobreno.

Avtobusni vozni red podjetja Ribi Co v Gorici

Gorica - Trst: Odhodi iz Gorice ob 7.30 in 13.30. Ob praznikih 7.30 in 13.

Odhodi iz Trsta ob 13. in 19. Ob praznikih ob 12.30 in 19.30.

Gorica - Tržič: Odhodi iz Gorice: 6.45, 11.30 in 12.45.

Odhodi iz Tržiča ob 7.40 in 17.20. Vožnje ukinjene ob praznikih.

Gorica - Palmanova: Odhodi iz Gorice ob 8 in 13.15; ob praznikih ob 18..

Odhodi iz Palmanove ob 6.45 in 12.30; ob praznikih pa 12.45.

Tržič - Videm: Odhodi iz Tržiča ob 7. 50

Odhodi iz Vidma ob 12.30. Vožnje ukinjene ob nedeljah.

Novi družinski davek in delovno ljudstvo

Z novo uredbo o družinskem davku je goriška občina obremenila nižje sloje - Odprava davka na posle in obdavčenje poslov samih

Z velikimi lepaki in v časopisju je uprava goriške občine objavlja v preteklem tednu uvedbo postopnega družinskega davka, ki je novost za naše mesto. Razumemo, da ima občina, ki potrebuje letos nič manj kot 380 milijonov državne podpore, če hoče zamašiti veliko luknjo, ki jo je napravil primanjkljaj v letošnjem občinskem proračunu, veliko potrebo po denarju in da je že stara praksa, da se upravni organi najprej v takih primerih zatečejo k davčnemu vijaku in ga še bolj navijejo. Vendar pa bi morali pri tem upoštevati najbolj elementarno dejstvo, da je treba denar iskati tam, kjer je, in ne kjer ni, oziroma ne zadostuje niti za najnujnejše vsakodnevne potrebščine.

Upoštevati moramo tudi, da je zakon o uvedbi tega družinskega davka bil sprejet 7. julija lansko leto, torej od občinske uprave, ki je bila imenovana od zgoraj in torej kot taka ni zastopala ljudstva niti ne predstavljala njegove volje. Zato bi se morala sedanja občinska uprava, v kateri sedijo od volivcev izvoljeni predstavniki, preden je ta ukrep sprejela, ponovno proučiti ali je tako izdelan, da bo novi davek pravično razdeljen ter da ne bo na splošno presegal plačilne moči davkoplačevalcev.

Kako pa so se držali tega principa pri novem družinskem davku? Iz razpredelnice je razvidno, da se bo davek plačeval že od najnižjega dohodka 38.000 lir, kar pomeni, da ga bo moral plačevati vsakdo, ker nihče ne more imeti samo 39.000 lir letnih dohodkov, s katerimi bi vzdrževal družino, ker zadostuje to komaj za en mesec. Čeprav je v tem primeru davčna odmera v višini 0,50% in se postopoma dviguje do 12%, bi bilo vseeno mnogo bolj umestno, da se ne obdavči tisti minimum, ki je neobhodno potreben za življenje, zlasti pri tistih družinah, ki so številne in je samo eden njihov član zaposlen ter mora skrbeti za vso družino. V takih primerih bi morali oprostiti davka mnogo višjo osnovo kot je sedanja in rajši zvišati davčno odmero pri višji dohodnini. Tisti, ki zasluži po 1 milijon 200.000 bo laže plačal po 12% ali več, kot pa po 3% tisti, ki more s 25.000 lirami na mesec preživljati sebe in družino.

Omenimo naj še, da odlok znižuje obdavčljivo osnovo raznim nameščencem, ki prejemajo plačo na polovico, medtem ko ni predvidena nobena olajšava za tiste obrtnike, ki delajo sami ali s svojo družino in so njihovi dohodki mnogokrat še mnogo manjši.

Pa to še ni dovolj, odlok pravi na koncu, da se z uvedbo družinskega davka ukinja davek na najemninsko vrednost, davek na služinčad in na klavirje za tiste, ki so podvrženi novemu davku.

Davek na najemninsko vrednost je zadeval zlasti lastnike javnih lokalov, trgovce in druge, od katerih je spričo težke gospodarske krize večina že precej na tleh in preobremenjenih z raznimi dajatvami. Zato je v tem primeru ali v vsaj v mnogih primerih te vrste umestno, da se jih ne obremenjuje z novimi bremeni.

Drugačna pa je zadeva z odpravo davka na služinčad. Kdor namreč lahko vzdržuje hišno pomočnico, hlapca in morda še druge sluge, pa gotovo laže plačuje davke, kakor pa njegova služinčad, ki jih bo morala po novem plačevat v obliki družinskega davka, dočim bo njihov gospodar razbremenjen za poselski davek. Prav tako bi lahko občina, če ima potrebo po denarju, obdržala luksuzne davke, kakor je n. pr. oni na klavirje in dovolila olajšave le tam, kjer ti služijo profesionalcem kot sredstvo za študij in vzdrževanje.

Sicer pa je med občani završalo ob novici novega davka, in vsi se vprašujejo, kam bodo šli po denar, da ga bodo plačevali. Saj je vsem znano, da Gorica ne more nikamor naprej in da sta vsa trgovina in promet v popolnem zastoju, iz katerega jih ni premaknila niti prosta cona. Ce hočemo dvigniti občinske dohodke, je treba najpreje poživiti promet in poslovno izmenjavo na splošno ter zaposliti tisoče, ki so sedaj brezposelni. Na ta način se bo dvignil tudi osebni dohodek posameznikov in se bodo napolnile prazne občinske blagajne brez novih davčnih bremen. Dokler pa bo vsak drugi, ki ga srečamo na ulici, ali brezposelni ali stradajoč upokojenec in bodo stali trgovci z rokami na pragu ter z zaskrbljenimi očmi iskali klientov na ulici, dotlej tudi taki ukrepi kot je zgornji ne bodo prinesli rešitve, ampak bodo samo še poslabšali položaj.

naším ženam

Mcova mati in njena sinova

MCOVA MATI

Naše vasi na krasu se oddihajo od dnevne pripeke in soparne zadušne vročine. Od Nanosa veje prijeten večerni hlad. Ljudje posedajo pred hišami, da se razhladijo ,naužijejo svežine in vonjav, ki so jih polne poletne noči.

Pri Mcovih v Padričah so pravkar povečerjali. Opravili so to opravilo na dvorišču pred hišo in ko sem vstopila skozi zeleno kolono, je mlada gospodinja pospravljala krožnike. Nisem prišla zaradi nje, temveč radi stare Mcove mame, matere njenega moža in treh drugih sinov, ki jih je dala v osvobodilno borbo. V nekaj besedah se je to pojasnilo.

Po stopnicah so bile razvrščene lončnice. Z zelenim listjem in rdečimi cvetovi so se bohotile v okras dvorišča in pročelja hiše. Tam med njimi, najbrže zaradi tega, da bi ohranil svojo svežost, je stal šop belih nageljnov. Oko mi je ostalo na njem. Mcova mama je takoj opazila in odgovorila na nezgovorjeno vprašanje. «Rojstni dan Pepija bo, kupila sem jih, da mu jih nesem na grob. Njemu, Silvu in vsem so namenjeni.» Po licu ji je pritekla solza, napravila je naglo kretnjo in hlipaje je rekla «Pridite, da vam jih pokažem moja dva».

Stopila sem za njo v kuhinjo. Nad omarico sta viseli dve veliki fotografiji druga poleg druge, vsaka v svojem okviru. Vence suhega cvetja ju je spajal in iz njega sta gledala dva mlada obraza, z globokimi, prodornimi očmi. «Tu jih imam. Mnogo jim imam povedati, zakaj veliko je tega, kar gloje človeka zaradi razdora, ki so ga zasejali.» Solze so se ji zdaj gosteje usipale po obrazu. Sproti si jih je brisala v predpasnik in pustila sem jo, da se ji izlijejo in ublažijo rano, ki je v tem trenutku znova zaskelela.

Ko se je uravnovesila, me je povabila naj prisedem in pričela zbirati svoje spomine. «Pepiju je bilo 22 let, Silvu 20, ko je padel. Za Silva nič ne vemo. V Dalmaciji je šel v partizane in tam so ga tudi ustaši zajeli. Pepija sem videla odhajati z doma. Tak je bil, kakor da bi šel na svatbo. Razumela sem ga in tudi njemu samemu se je zdelo, da mu pripravljam svatovščino, ko sem mu pripravljala popotnico. Tudi bilo je tako po vsem tistem, ko se je od leta do leta stopnjevalo do nevzdržnosti. Zvečer je hodil na sestanke in ko se je vračal ponoči domov, me je vselej rahlo poklical. «Ne spite, mama», je obzirno vprašal, čeprav je vedel, da ne spim. Vedno je imel kakšno naročilo. «Za borce v Gaji veste», je rekel, «ti morajo imeti». Našla se je črna, garjeva duša. Karabinjerji in fašisti so prišli v hišo in ga spravili v zapor. Še zdaj jih slišim, kako so nas strahovali. Hoteli so nas streti tudi s ponižanjem in zasmehom, da bi ubili v nas vero v prihodnost. Ni se jim posrečilo, samo srd do njih se je razrastel. Zaradi tega se je srce smejalo, ko so odhajali v partizane, pa čeprav mi je bilo tesno.»

Besede so vrele iz nje, tekle so ubrano, nepretrgano, kakor da je sama pri sebi že sto in stokrat do potankosti razmotrila pomen vsake posebej. Kar nekam nejevoljna je bila, ko je snaha posegla med njene besede in rekla: «Tisto povejte, mati, kako so ga našli v Kamnjah ob Soči.»

Prejšnja misel ji je zdaj utekla in morala se je oprijeti nove. «Da v Kamnjah se je končalo njegovo trpljenje» je rekla. «Hudo borbo je morala imeti tam Gregorčičeva brigada. Zadelo ga je v ramo. Njegovega tovariša pa so ujeli in mimogrede je zašepetal stari ženici: «Tisti, ki je padel, je tam od Trsta». Tako smo tudi vedeli zanj. S hčerko sta ga potem zavili v odejo in mu izkopali grob. Vedno bom ostala njena dolžnica. Petnajst mesecev mu je nosila cvetja na grob, kakor da bi ji bil lastni sin in odkopala ga je, ko smo prišli ponj».

Z vsem telesom se je okrenila k fotografijam in se zazrla v oba obraza. «Vidite kako sta bila mlada in lepa, včasih se mi zdi, da slišim Pepija, kako mi je govoril: «Če padem mama, nič ne de, bodo pa drugi uživali svobodo». Toda mi tu je ne uživamo in hoteli bi nas oropati še tistega kar imamo». Nič določenega ni rekla, toda vsi smo čutili kaj misli. Na licu ni bilo več sledu solz, v sebi je premagala bolečino. Vse poteze na njem so izražale odločnost in oči so se ji zaiskrile, ko je rekla in stisnila roke v pest: «Trdo moramo držati. Ne smemo pustiti, da bi gazili po naših grobovih in grebli po naših ranah. To smo dolžni njim, ki so padli za našo zemljo in samim sebi».

Take so naše partizanske matere. Stvar za katere so se borili njihovi otroci jim je bila in ostala najbližja.

M. S.

Tržaški in beograjski pionir sta si tovariško stisnila roke

Lepota obale v Koprskem zalivu je privabila letos tudi mlade goste iz Srbije, kateri so se prikupili vsemu tistemu prebivalstvu iz cone B, ki je kakor koli, četudi samo od daleč na ulici ali na prireditvi, prišlo z njimi v stike. O njih so slišali tudi tržaški pionirji in temu in onemu se je porodila želja: «Pa bi šli k njim na obisk». Saj res, pa bi šli k njim na obisk, je šlo potem od družine do družine, kjer imajo kakšnega neugnanca. Želje so včasih muhaste in se vsakomur ne izpolnijo na mig. Potrpljenje je treba imeti z njimi in je že tako, da nič ne škodi, če se otroci že zmala sprijaznijo z njim. Dan odhoda se je zaradi naših kolonij malo zavlekel in med tem je prispela v Koper že druga skupina živahnih Beograjčanov.

Pri jutranjem parniku so pred koprskim pomolom pričakovali v nedeljo tržaške goste. Večja skupina teh je prišla v spremstvu svojih mam in nekateri celo svojih očkov. Na srbske pionirje so pač radovedni tudi odrasli. Nad vse presečen in svojstven je bil sprejem. Z njim so naši in beograjski pionirji nehote privabili mnogo gledalcev. Beograjčani v svojih rdečih pionirskih rutah za vratom so se postrojili v špalir, na dnu katerega so stali trije pionirji z zastavo in ena pionirka. Izrekli so našim dobrodošlico, na katero se je pionirka Majda dobro odrezala v imenu vseh tržaških pionirjev. Naši niso mogli več strpeti in, čim je Majda končala s pozdravom, so pričeli izročati darove, katere so kupili za svoje srbske tovariše. Ti so bili kajpada zelo najbolj veseli, ker se jih v Jugoslaviji zaradi graditve in izdelave važnejših in nujnejših stvari še ne dobi. Kakor bi trenil, je našel vsakdo svoje prijatelje in kot bi si bili tovariši na igrišču in v šoli ter bi jih ne ločila ne meja ne kilometrske razdalje, so se pomešali med seboj in v glasnem razgovoru odšli v Dijaški dom, kjer je nameščena njih kolonija.

Na dvorišču so našim spontano napravili majhno prireditev. Peli so jim, recitirali in igrali kolo. Ta so Tržačanom najbolj ugajala in, če bi jih ne bilo strah, da ga kaj ne polomijo pri tistem premetovanju nog, bi se jim bili najraje pridružili. Nazadnje so si morali kar z grenkim srcem priznati, da imajo srbski pionirji veliko več pesmic in recitacij, kakor jih znajo oni, to pa zato, ker so v novi Jugoslaviji, ki skrbi, da se otroci tudi v šoli zelo veliko naučijo.

Pri kosilu so na to za njih bridko ugotovitev pozabili. Razveselili so se in zopet ni bilo med njimi nobene razlike, tudi k obveznemu popoldanskemu počitku so šli skupaj, ker se v koloniji kljub obisku ne sme ustaviti njen dnevni red. Po malici je prišlo slovo. Naši so jim zapeli tedaj svojo pionirsko himno. Prepevaje so potem odšli po koprskih ulicah do ladje, kakor da bi hoteli reči vsakomur: «Ali slišite, imamo svojo pesem. Z njo hočemo prebroditi težave, da bomo v znanju dohiteli srbske tovariše, ker nočemo in ne smemo zaostajati za njimi.

MATI

Tudi njim gre zahvala

NA SLIKI VIDIMO OSEBJE POČITNIŠKE KOLONIJE TRŽAŠKIH OTROK NA VICU, KI Z VELIKO LJUBEZNIJO SKRBIJO ZA OTROKE, DA SE POČUTIJO KOT DOMA. TEM NEUMORNIM DELAVCEM IN DELAVKAM GRE VSA NAŠA IN NAŠIH MAMIC ZAHVALA.

BILE SMO V NOVI JUGOSLAVIJI

Videle smo izgradnjo socializma in nihče ne more v nas omajati prepričanje, da je Jugoslavija krenila s poti protiimperialistične borbe. Dva dni in pol smo bile tam v večji skupini kot goste glavnega odbora AFZ Slovenije, katerega povabilu smo se z največjim navdušenjem odzvale. Nikoli se nismo ozirale na klevete, ker smo predobro poznale njihov izvor, in vedele smo, da se v novi Jugoslaviji gradi in ustvarja pod modrim Titovim vodstvom. Toda kar smo tam videle in doživele, je nadkrililo vse naše pričakovanje. Že po naših tržaških otrocih, ki tudi letos letujejo v Sloveniji, smo lahko presodile, vso skrb in nego, ki jo tam posvečajo otrokom, zdaj pa smo se prepričale, kako preveva ta skrb prav za prav vse delo ljudi, ki tam gradijo socializem in kažejo vsem zatiranim pot v svobodne dni.

Bile smo v Gozdu-Martuljku v zdravstvenem domu otrok, katerim tuberkuloza ogroža pljuča. Niso bolni, potrebujejo samo nege, močnejše hrane in svežega zraka, da bi se telesno okrepili in postali bolj odporni. V tem domu so otroci iz vse Jugoslavije, pa tudi naši Tržačani in Grki, ki so se rešili pred monarhofašističnem terorjem in dobili tam drugi dom. Vsi ležijo v svetlih sobah v lepih belih posteljicah, vsi imajo enako vzgojo in vse negujejo z isto ljubeznijo .Nobena žena ni mogla zadržati solz, ki so ji same silile v oči ob pogledu na vse to in ob misli, da so tudi naši najpotrebnejši otroci deležni te velike izredne sreče. Skrb za otroka se odraža že tedaj, ko ga mati šele pričakuje. Na Viču pri Ljubljani smo bile v takem domu. Matere, katerim je v zadnjem trenutku v mestu predaleč, se tam pripravljajo na rojstvo otroka. Ukvarjajo se z pletenjem in lažjimi hišnimi posli, da tako razgibljejo svoje telo. Čas jim izpolnjujejo strokovna predavanja o negi dojenčka in o vzgoji otroka, ki jim pridejo pozneje zelo prav.

DOM IGRE IN DELA V CELJU

Da se mati laže posveti svojemu poklicu in tudi laže v njem strokovno usposobi in dejansko ustvari sebi enakopravnost, ki ji je zajamčena v ustavi, se po odredbi, ki je izšla, ustanavljajo po vseh novih podjetjih in tovarnah otroške jasli. Me smo smo videle jasli v Kersnikovi ulici. Lična hišica sredi vrta, kakor da bi bila vzeta iz pravljice. V njej živijo preko dne najmlajši od enega do treh let. Razdeljeni so v dve skupini, od enega do dveh in od dveh do treh, ker z manjšimi se morejo negovalke mnogo bolj ukvarjati. Petkrat na dan jim pripravijo njim ustrezno hrano. Popoldan spijo v svojih ličnih posteljicah. Ob lepem vremenu so ves čas na vrtu, kjer imajo vrtiljak, tobogan in peska na pretek, da lahko zidajo. Večji so namreč že zidarji in se na vse načine poizkušajo v tej umetnosti. Zvečer pridejo mamice zopet po nje in jih odnesejo domov, da se tako otrok istočasno vzgaja tudi v družinskem okolju.

Poleg teh otroških jasli je dom igre in dela. V njem so predšolski otroci od treh do sedmih let. Tudi ti so razdeljeni v dve skupini, v večje in manjše. Popoldan tudi ti spijo, a ne na posteljicah, temveč na ležalnikih in tudi pri njih mora biti za časa ležanja najstrožji mir. Spočetka je seveda malce težko, toda sčasoma se privadijo.

Me smo se pri tem spomnile stotin naših otrok, ki so prepuščeni samim sebi in vsem kvarnim vplivom ulice .Domislile smo se naših tovarniških delavk, ki gredo s težkim, pretežkim srcem vsako jutro zdoma .Samo država, kjer ima ljudstvo v rokah oblast, in je gospodar svoje usode, je mogoče posvetiti otroku toliko skrb in mu s tako čvrsto roko graditi bodočnost .

SRBSKI OTROKI NA KOPANJU V KOPRU

NOVE KNJIGE:

Nušič: SUMLJIVA OSEBA, broširano . . . . . L 180.–
Verga: PASTIR JELI, broširano . . . . . » 50.–
Percov: MAJAKOVSKI, broširano . . . . . » 120.–
Broz-Tito: GRADITEV NOVE JUGOSLAVIJE II. knj. » 330.–
Verhovskij: ANORGANSKA KEMIJA I. del za višje razrede gimnazij . . . . . » 200.–

Kmetovalci, pomnite!

KMETIJSKA NABAVNA in PRODAJNA ZADRUGA z o. j. v TRSTU

Urad in skladišče: ULICA U. FOSCOLO št. 1 — TEL. 94-386
Prodajalna v TRSTU: UL. S. MERCADANTE 4 — TEL. 68-19
Prodajalna v MILJAH: ULICA G. MAZZINI 1.

To je gospodarska ustanova kmetov domačinov, zato kupujte pri njej vse svoje kmetijske potrebščine

CENE UGODNE BLAGO PRVOVRSTNO

TRGOVINA **TREVISAN** Ulica Vasari 10

Prekrasni modeli Ženski in moški čevlji

Oglejte si zalogo

Kopališče Sv. Nikolaj

Najlepše in najbolj upoštevano obmorsko kopališče Gornjega Jadrana. — Kopanje, obala za sončenje, igre, restavracija, bar, bife, koncerti, ples. — Novost weekend hišice z dvema in tremi posteljami. Informacije pri upravi kopališča. — Prodaja voznih listkov, vstopnic za kopališče, najem weekend hišic in informacije pri potovalnem uradu «ADRIA - EXPRESS», TRST, ULICA F. SEVERO 5-b, TELEF. 29.243. — Ves mesec julij in avgust bo igral izbran orkester vsak popoldan in zvečer.

Odhod parnikov in motorne jadrnice izpred pomola ribarnice

NEDELJSKI VOZNI RED:

Iz Trsta:	*Iz Sv. Nikolaja:*
7.30*	9.15
8.15	10.15
9.15	11.45
10.15*	12.30*
10.45	17.30
11.30*	18.30*
13.15	19.15
13.45	20.00
14.30*	21.15
	21.30*

VOZNI RED OB DELAVNIKIH:

Iz Trsta:	*Iz Sv. Nikolaja:*
8.15*	12.30*
10.00*	15.00*
11.00*	17.45*
12.05*	19.45*
14.00*	
15.00*	

Ob lepem vremenu bo parnik «VIDA» (nosilnost 600 oseb) z vsako nedeljo napravil eno izredno vožnjo v Sv. Nikolaj z odhodom iz Trsta ob 14.45. Da bi se izognili gneči se bo ta parnik vračal iz Sv. Nikolaja ob 19.45

Cene za tja in nazaj in vstop v kopališče:

OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH: odrasli 200 L, otroci 130 L
OB DELAVNIKIH s parniki . odrasli 200 L, otroci 120 L
Z motorno jadrnico «Levante» odrasli 170 L, otroci 120 L

Gornji vozni red velja v celoti ob lepem vremenu, dočim velja urnik označen z zvezdico ob vsakem vremenu.

Redna avtobusna proga TRST Sv. NIKOLAJ TRST

ODHODI V TRSTU Z AVTOBUSNE POSTAJE:

OB NEDELJAH: iz Trsta: 8.00, 10.00, 13.30, 13.45;
iz Sv. Nikolaja: 12.25, 12.30, 19.00, 22.40.
OB DELAVNIKIH: iz Trsta: 8.30, 10.00, 13.45;
iz Sv. Nikolaja: 12.25, 13.00, 22.40.

Cena tja in nazaj (vstopnina v kopališče ni vračunana) odrasli L. 180, otroci L. 120

Angelo Vivante - JADRANSKI IREDENTIZEM

Valussi: Sožitje med Slovani in Italijani je možno

78

Tako se nanovo porodi monarhični in celo klerikalni iredentizem, predvsem v obmejnih pokrajinah (v Benečiji). Poleg tega ustvari dvig splošne blaginje in splošne kulture, čeprav ne zajame vseh slojev enako, ozračje, ki je ugodnejše za razvoj takih nedoločenih bolj čustvenih nego stvarnih teženj, kakršna je aneksionistična. Italijanski nacionalisti začnejo oživljati klasičnega duha in tradicijo starega Rima (starodavni Rim je nerazdružen in često v napoto hoteč spremljevalec vse italijanski miselnosti), zopet se začnejo spominjati cesarja Avgusta in Cezarjeve desete legije in starodavnega Ogleja, «ki se, kakor pravi pesnik Carducci — joče tam sredi samote». Spet je na delu carduccianizem, ki je bil podžgal iredentistični plamen v letu 1878, toda to je carduccianizem epigonov, carduccianizem brez Carduccija. (Naj tukaj stopim korak nazaj in omenim mimogrede, da je tudi ekonomska okrepitev Italije imela svoj vpliv na separatistično gibanje v Julijski krajini, čeprav ni v ničemer spremenila, kakor bomo videli, materialne osnove tega vprašanja).

Tako postaja italijanska politika v zadnjih letih zelo čudno nedosledna in ta nedoslednost je značilna zanje še dandanes. Italija obnavlja v presledkih trojno zvezo z Avstrijo in Nemčijo, italijanski kralj se sestaja v Vidmu z avstrijskim cesarjem, istočasno pa se ministrski predsednik Giolitti prijazno rokuje z zagrizenim iredentistom Fortisom in Fortisu ploska devet desetin zbornice. Razume se, da v takem okolju iredentizem, ki je izrazito blodno duševno stanje, ostane blodnejši kot kdaj koli in se slej ko prej hrani z ignoranco, z nejasnostjo, z dvoumnostjo, skratka, z vsemi tistimi umstveničnimi in moralnimi elementi, ki lahko privedejo do velikih presenečenj in tudi do velikih katastrof.

Italijansko občinstvo (in ne samo neizobraženo občinstvo) ima v tem pogledu neverjetno zmešane pojme. V Italiji so ljudje, ki mislijo, da sta Trident in Trst združena z mostom ali pa, da ju loči neka reka. To neznanje je zbudilo že mnogo zgražanja povsod. Spis «Le pagine internazionaliste» Scipiona Segheleja se začne z naslednjo morda izmišljeno anekdoto. Neki italijanski poslanec, ki je zamudil zvezo na postaji Ali na Južnem Tirolskem, se domisli, da bi stopil na kavo v Trst.

Toda ko človek lista po zapiskih prvega kongresa italijanskih nacionalistov, to je ljudi, ki bi morali biti od vseh najbolj podkovani v italijanskih nacionalnih vprašanjih, se žal spomni na tistega ubogega poslanca iz... Ale! Južna Tirolska in Julijska krajina, ti dve v narodnostnem zgodovinskem in ekonomskem pogledu v osnovi različni vprašanji, sta skoz in skoz postavljeni druga ob drugo in mestoma celo združeni z Dalmacijo! V svojem referatu o temi «Nacionalizem in iredentizem» Scipio Seghele, pa čeprav je Tirolčan, niti bežno ne omeni «dveh» iredentizmov, narodnostnih in zgodovinskih nasprotij v Julijski krajini, nesoglasja med iredentistično miselnostjo in ekonomskim činiteljem, naloge, ki bi si jo Italija naložila v primeru, da bi si anektirala Julijsko krajino, njene sposobnosti ali nesposobnosti, da bi to nalogo izvršila. O vsem tem niti besede! Edino, kar prevladuje na tem nacionalističnem kongresu, je tisti ubogi nič vreden machiavellizem, v imenu katerega kongres odbije neki razglas, naperjen proti obnovitvi trojne zveze z Avstrijo in Nemčijo, a ki istočasno govori o «neodrešenih pokrajinah» (katere so in koliko je teh pokrajin?), ki da so «naša last, ki jo drugi izkoriščajo» in o «neizbežni usodi, ki bo vrnila te kraje domovini»! Človek potem spozna, da ta «usoda» ni nič drugega nego plesnivo in tradicionalno upanje v razpad Avstrije, to je — kar se tiče Julijske krajine — upanje v prekinitev državne skupnosti med vzhodno jadransko obalo in med njenim zaledjem. Toda videli smo in še bomo videli, da je to upanje v nasprotju z vso zgodovino preteklosti in morda v še večjem nasprotju s prihodnostjo.

Na tem kongresu pride do izraza tudi misel, kakršno je svoj čas zastopal Valussi, to je misel o zvezi med Italijani in Slovani, misel o sporazumu med dvema svetovoma, ki gledata drug na drugega z obeh obal Jadranskega morja. In res bi bil to najboljši čas, da bi se Italijani lotili narodnostnega konflikta v Julijski krajini, da bi prikazali spor med obema nacionalnima dušama, med italijansko, ki hoče asimilirati, in med slovensko, ki se noče dati asimilirati, skratka, da bi prikazali to vprašanje v njegovi praktični in teoretični negotovosti.

Toda o tem ni ne duha ne sluha. Neki italijanski kongres pobija misel o sporazumu med narodi in govori o «izdajstvu» (?!), ki so ga zagrešili v Trstu Slovani nad Italijani! Ta izraz mislim, da zadostuje, da nam pojasni globoko kompetenco tega revčka.

Tudi v diskusiji v italijanskem parlamentu prevladuje isto dvoumno oklevanje, ki smo ga opazili v diskusijah prejšnjih let. V zadnji parlamentarni diskusiji iz meseca decembra 1910 nastopi poslanec Brunialti, ki se sprva zdi, da se vrača h koncepciji generala Lamarmore. Brunialti namreč pravi: «Niti pridobitev kake nove italijanske province nam morda ne bi odtehtala nove nevarnosti, ki bi obstajala v tem, da bi se na ta način znašli v neposrednem stiku z Nemčijo. Poleg tega bi bila ta politična sprememba taka, da bi se je bal vsak, ki ve, da je narodnostno vprašanje v Julijski krajini skoraj nerešljivo». Toda kmalu za tem isti poslanec izjavlja, da «odstraniti vojno ne pomeni odpovedati se nikakemu idealu» in navede kot dokaz o trdoživosti teh in takih idealov unitarno stališče, ki naj bi ga bil zavzemal že leta 1848. Hagenauer, tržaški poslanec v dunajski ustavodajni skupščini! Taki in podobni citati bi se lahko vlekli v neskončnost in bi bili najraznovrstnejši — od provincialnega lističa, ki začne svojo rubriko «Neodrešene pokrajine» z novicami iz Zadra, pa vse do političnega veljaka in bivšega ministra, ki pravi: «Na to je treba vedno misliti, a govoriti o tem nikdar».

Tako je iz vsega ravnanja tistih, ki bi često iskreno hoteli narediti konec stalnim trenjem med Avstrijo in Italijo, razvidno njihovo pomanjkljivo znanje etničnega vprašanja v Julijski krajini. «Treba je — to je tisto šablonsko geslo — da Italijani v Avstriji pridejo do svojih pravic». Tako je govoril pred tridesetimi leti Crispi in tako govori danes list «Il Corriere della Sera . Toda v Italiji si te pravice zamišljajo v bistvu tako, kakor si jih zamišljajo v Julijski krajini, to je, hoteli bi, da bi Avstrija favorizirala v Julijski krajini nadvlado do Italijanov. To se pravi, da bi se Avstrija morala odpovedati politiki enakopravnosti, česar pa ne bi morala storiti — kakor smo dovolj jasno videli, — tudi če bi hotela.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI štev. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 83-51. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-upravni 60, osmrtnice 70 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 Din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Svetogorska ul. 42, Tel. 749 - Koper, ul. Battisti 30/a, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B in FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska - Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1.90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.ZO.Z. - TRST